

Jutta Kotala

KAIKKI YHDESSÄ YKSIN
Yhteisöllisyys virtuaalitapahtumassa

KAIKKI YHDESSÄ YKSIN
Yhteisöllisyys virtuaalitapahtumassa

Jutta Kotala
Opinnäytetyö
Syksy 2021
Kulttuurituottaminen ja luova ta-
lous (Yamk)
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kulttuurituottaminen ja luova talous (Yamk)

Tekijä: Jutta Kotala

Opinnäytetyön nimi: Kaikki yhdessä yksin. Yhteisöllisyys virtuaalitapahtumassa

Työn ohjaajat: Pekka Isomursu, Petri Hoppu

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: syksy 2021

Sivumäärä: 65 + 4 liitettä

Tässä opinnäytetyössä tutkittiin valtakunnallisen Arktiset Askeleet -tanssitapahtuman virtuaalista eArktiset-tapahtumaa. Tutkimuksen tarkoituksena oli tunnistaa ja kuvata merkittävimpiä tekijöitä, jotka vaikuttavat yhteisöllisen kokemuksen muodostumiseen virtuaalisessa tanssitapahtumassa, ja luoda niiden pohjalta osallistujien toiveita vastaava tapahtuma. Työ toteutettiin tapaustutkimuksena, jonka tiedonhankinnassa hyödynnettiin palvelumuotoilun metodeja.

Tapahtuman kehitystyöhön otettiin mukaan sekä tapahtumaan osallistuvat tanssijat ja koreografit että tapahtuman työntekijöinä toimineet tanssinopettajaopiskelijat. Tutkimus eteni tuplatimanttiprosessin mukaisesti, ja kehitystyössä hyödynnettiin tulevaisuusverstaas-työpajametodia. Tutkimustulosten mukaan yhteisöllisyyden tunteen muodostumiseen vaikuttavat tapahtuman järjestäjien kommunikaatio osallistujien suuntaan, kameran käyttö, yhteiset aktiviteetit sekä osallistumismuoto. Tapahtumanjärjestäjä voi omalla toiminnallaan pyrkiä vaikuttamaan yhteisöllisyyden tunteen muodostumiseen tarjoamalla osallistujille yhteisöllisyyttä tukevat puitteet, mutta osallistujan tulee myös itse haluta olla osa yhteisöä ja sen yhteisöllisyyttä.

Ryhmäteosten tanssijoilla yhteisöllisyyden tunnetta lisäsi oman ryhmän läsnäolo, kun taas soolotanssijat kokivat eniten yhteisöllisyyttä kamerayhteyden välityksellä. Viestintäkanavien ja -tapojen hyödyntämisessä tulee huomioida osallistujien ikä, sillä tutkimuksen perusteella lapset suosivat tapahtumassa enemmän toimintaan perustuvia aktiviteetteja, joissa on välillä mahdollisuus päästä vaikuttamaan ohjelman kulkuun kameran tai mikrofoniin välityksellä. Nuorten ja aikuisten tapahtumassa taas korostui tiedon tarve: he halusivat saada lisätietoa tanssista ja tanssialasta joko luentojen tai työpajojen avulla. Nuoret ja aikuiset kokivat kirjallisen viestinnän luonnollisimpana kommunikointikanavana.

Tutkimuksessa luotiin suuntaviivat tanssitapahtuman yhteisöllisen virtuaalisen ajanvieteohjelman järjestämiseen ja annettiin ideoita niiden toteuttamiseen. Tutkimus osoitti, että osallistumismotivaation ja yhteisöllisyyden tunteen kasvattamisessa kannattaa hyödyntää yhteiskehittämisen menetelmiä. Tutkimustuloksia voidaan hyödyntää virtuaalisten tanssitapahtumien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Asiasanat: Palvelumuotoilu, virtuaalitapahtuma, yhteisöllisyys, tanssi

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Cultural Production in Creative Industries (Master)

Author: Jutta Kotala

Title of thesis: Everyone together alone. Communality in virtual events.

Supervisors: Pekka Isomursu, Petri Hoppu

Term and year when the thesis was submitted: Fall 2021

Number of pages: 65 + 4 appendices

This thesis studies eArktiset event which is the virtual version of Arktiset Askeleet dance event. The purpose of this thesis is to recognize and describe the most significant factors that influence in the formalization of communal experience in virtual dance event. These factors are further utilized in organizing an event that fulfills the expectations of the event participants. The nature of this paper is case study and service design works as a theoretical framework.

The study was made in collaboration with the event participants (dancers), choreographers, and dance teacher students. The study was carried-out with double-diamond process, and it utilized the future workshop method. According to the results of the paper the communal sense can be enhanced by the communication between the organizer and the participants, the use of camera, interactive activities, and the form of participation. The event organizer can affect the communal sense with their own actions, but the participants own will to be part of the community and its' communality is also required to achieve communal sense.

In dance groups the most significant factor affecting the communal sense was the presence of their own group, whereas solo dancers felt more communal sense via camera. The participants' age is relevant in selection of the communication channels. Based on the results the child dancers preferred interactive activities where they could affect the course of the activity with microphone and camera. Teen and adult participants preferred to get more information about dance field in the form of lectures or workshops. They also felt writing to be more natural way of communication in comparison to the children.

The paper generates guidelines to organize communal virtual dance event and gives ideas in executing them. The study implies that the motivation of the participants and their feel of communal sense can be enhanced with co-development methods. The results of this paper can be utilized in the planning and carrying out a virtual dance event.

Keywords: Service design, virtual event, community, dance

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
1.1	Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset.....	7
1.2	Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen rakenne.....	8
1.3	Keskeiset käsitteet.....	9
2	PALVELUMUOTOILU.....	12
2.1	Palvelumuotoiluprosessi.....	13
2.2	Yhteiskehittäminen.....	15
2.3	Tulevaisuusverstas.....	15
3	YHTEISÖLLISYYS.....	20
3.1	Yhteisöllisyyden rakentuminen virtuaalitapahtumassa.....	21
3.2	Koronan vaikutus yhteisöllisyyteen.....	22
4	ARKTISISTA ASKELISTA EARKTISIIN.....	24
4.1	Arktiset Askeleet.....	24
4.2	eArktiset.....	25
4.3	eArktisten service blueprint ja asiakaspolku.....	26
4.4	Tutkimusprosessi.....	30
5	TUTKIMUKSEN ANALYYSI JA TULOKSET.....	34
5.1	Haastatteluiden tulokset.....	34
5.2	Opiskelijoiden tulevaisuusverstas.....	43
5.3	Palvelumuotoiluprosessilla yhteisöllistä ohjelmaa.....	44
5.4	Opiskelijoiden kokemukset.....	49
6	POHDINTA.....	50
6.1	Prosessin arviointi.....	51
6.2	Kehittämissuhteet.....	54
	LÄHTEET.....	58
	LIITTEET.....	

1 JOHDANTO

Koronaviruksen aiheuttama poikkeustila maaliskuussa 2020 pakotti eri alojen toimijat digitalisoimaan työympäristöään nopealla aikataululla. Koronarajoitusten myötä palveluntarjoajat ovat kehittäneet toiminnan ylläpitämiseksi erilaisia ratkaisuja. (Ryynänen 2021.) Näin joutui toimimaan myös valtakunnallinen Arktiset Askeleet -tanssitapahtuma, jonka maaliskuinen lähitapahtuma siirrettiin ensin syyskuulle, mutta jouduttiin lopulta muuttamaan etätapahtumaksi koronatilanteen huonontumisen vuoksi. Tällöin tapahtumaan kuuluvat tanssikatselmuksot striimattiin YouTube:n kautta ja osallistujille suunnattu ajanvietto-ohjelma järjestettiin Zoomissa. Tapahtumaorganisaatio oli tuolloin uuden asian edessä: miten järjestää virtuaalisesti tanssitapahtuma, jonka keskiössä ovat tanssikasvatuksellisuus ja yhteisöllisyys?

Syksyllä 2020 ensimmäistä kertaa järjestetty eArktiset-etätapahtuma toteutettiin onnistuneesti, mutta sen myötä heräsi ajatus tutkia opinnäytetyön avulla sitä, mistä yhteisöllisyyden tunne virtuaalitapahtumassa muodostuu ja kuinka yhteisöllisyyden kokemusta saataisiin virtuaalisessa tanssitapahtumassa vahvistettua. Tässä opinnäytetyössä tutkimus- ja kehittämiskohteena on valtakunnallisen Arktiset Askeleet -tanssitapahtuman virtuaalinen eArktiset-tapahtuma. Vuoden 2020 tapahtumassa yhteisöllisyyden tunteen muodostumisen yhdeksi haasteeksi nousi spontaanien kohtaamisten puuttuminen: osa tapahtumaan osallistuneista ei kommunikoinut järjestäjien eikä toisten osallistujien kanssa koko viikonlopun aikana. Tämän myötä tapahtumaorganisaatio jäi miettimään, millä eri tavoilla virtuaalisen tanssitapahtuman osallistujia voisi kannustaa vuorovaikutteiseen toimintaan mukaan. Tähän haasteeseen lähdettiin opinnäytetyössä etsimään vastauksia.

Työ on toteutettu tapaustutkimuksena, jonka tiedonhankinnassa on hyödynnetty palvelumuotoilun metodeja. Tutkimusaineisto on kerätty teemahaastatteluiden avulla, ja haastatteluihin osallistuivat vuoden 2020 ja 2021 eArktisiin osallistuneet

tanssijat ja koreografit. Työn tekijä työskenteli tutkimuksen aikana Arktisten Askelten tuottajana.

1.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimuskysymykset

Tutkimuksen tavoitteena on tunnistaa ja kuvata palvelumuotoilun avulla merkittävimpiä tekijöitä, jotka vaikuttavat yhteisöllisen kokemuksen muodostumiseen virtuaalisessa tanssitapahtumassa. Tavoitteena on luoda suuntaviivat tanssitapahtuman yhteisöllisen virtuaalisen ajanvieteohjelman järjestämiseen ja antaa ideoita niiden toteuttamisesta. Tutkimuksen tarkoituksena on palvelumuotoilun keinoin tehdä virtuaalinen tanssitapahtuma, jollaista käyttäjät toivovat.

Tutkimuskysymys on jaettu kolmeen osaan, jossa päätutkimuskysymystä tarkentavat kaksi alatutkimuskysymystä.

Millä tavoin yhteisöllisyys rakentuu virtuaalitapahtumassa?

Mitkä tekijät rakentavat yhteisöllisyyttä eArktisissa?

Millä tavoin osallistujat saadaan kommunikoimaan keskenään?

Päätutkimuskysymykseen vastataan alatutkimuskysymysten avulla. Ensimmäiseen alatutkimuskysymykseen vastataan tarkastelemalla ja analysoimalla haastateltavien toiveita ja kokemuksia eArktisista sekä tulevaisuusverstas-työpajasta saatujen tulosten avulla. Toiseen alatutkimuskysymykseen vastataan kartoittamalla eArktisten osallistujien kokemuksia kommunikaation sujuvuudesta.

Tutkimuksen tulokset tuovat uutta tapauskohtaista tietoa yhteisöllisyyden rakentumisesta virtuaalisessa tanssitapahtumassa, ja saatuja tuloksia voidaan suoraan hyödyntää myös muissa yhteisöllisissä tanssitapahtumissa.

1.2 Tutkimusmenetelmät ja tutkimuksen rakenne

Kyseessä on laadullinen eli kvalitatiivinen tutkimus, jossa tutkimuskohteena on Arktiset Askeleet -tanssitapahtuman virtuaalinen eArktiset-tapahtuma. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan ja ymmärtämään tiettyä ilmiötä tai tapahtumaa tai antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta jollekin ilmiölle. Tiedonkeruumenetelmänä käytetään teemahaastattelua, ja haastateltavina ovat vuosien 2020 ja 2021 eArktisiin osallistuneet tanssijat ja koreografit. Teemahaastattelulle ominaisesti haastatteluissa korostettiin ihmisten tulkintoja asioista, heidän asioille antamia merkityksiä ja merkitysten vuorovaikutusta, ja haastateltavien omalle puheelle annettiin tilaa. Haastattelut pidettiin pikaviestintäpalvelu Zoomin välityksellä alkuvuodesta 2021. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 5, 52, 55–56, 94; Tuomi & Sarajärvi 2018, 26, 116–117, 133.)

Tutkimuksen viitekehyksenä toimii palvelumuotoilu, jota käsitellään laajemmin luvussa kaksi. Opinnäytetyön tutkimusosuus suoritetaan toimintatutkimuksena noudattaen palvelumuotoilun prosessimallia. Palvelumuotoilulle ominaista yhteiskehittämistä hyödynnetään palveluiden ideoinnissa ja kehittämisessä tulevaisuusverstas-työpajan avulla. Toimintatutkimuksen tarkoituksena on yritys tutkia ja muuttaa vallitsevia käytäntöjä sekä etsiä ratkaisuja ongelmiin. Olennaista toimintatutkimukselle on ottaa tutkimustyöhön mukaan tutkittavat eli käytännöissä toimivat ihmiset aktiivisiksi osallisiksi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009; Tuulaniemi 2011, 13, 41; Koivisto, Säynäjäkangas & Forsberg 2019, 38–39.)

Haastatteluaineiston analysointimetodina käytettiin teemoittelua. Teemoittelu on perinteinen ja helppo tapa ryhtyä analysoimaan teemahaastattelun tuloksia, ja siinä painottuu, mitä kustakin teemasta on sanottu. Tutkimuksessa aineisto pilkotaan ja ryhmitellään eri aihepiirien mukaan, jonka jälkeen on mahdollista vertailla tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa. Tulosten teemojen muodostamisessa käytettiin apuna taulukointia, joka avulla havainnointiin aineiston keskeisiä seikkoja analyysin tueksi. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2009, 56, 68, 105, Tuomi & Sarajärvi 2018, 144–145.)

Tutkimus on jaettu kuuteen lukuun. Ensimmäisessä luvussa käsitellään tutkimuksen taustaa, tutkimusmenetelmiä ja -kysymyksiä sekä keskeisiä käsitteitä. Toisessa luvussa tarkastellaan palvelumuotoilua ja sen metodeja. Kolmannessa luvussa käsitellään yhteisöllisyyttä ja sen ilmenemistä virtuaalitapahtumassa. Neljännessä luvussa esitellään Arktiset Askeleet -tanssitapahtumaa ja sen virtuaalista eArktiset-tapahtumaa sekä tutkimusprosessin kulkua. Viidennessä luvussa käydään läpi tutkimuksen analyysi ja tulokset. Viimeisessä luvussa arvioidaan tuloksia ja esitetään jatkotutkimuskohteita.

1.3 Keskeiset käsitteet

Tässä luvussa käsitellään tutkimuksen keskeisimmät käsitteet, joita ovat digitalisaatio, virtuaalitapahtuma ja yhteisö.

Digitalisaatio

Korona-ajan myötä digitalisaatio on tullut laajemmin osaksi arkea. Digitalisaatio on muuttanut ihmisten tapaa hankkia informaatiota, ostaa tuotteita, kuluttaa palveluita ja olla vuorovaikutuksissa muiden kanssa (Ilmarinen & Koskela 2015, 9–15). Kielitoimiston sanakirjan mukaan digitalisaatio tarkoittaa digitaali- ja tietotekniikan laajamittaista käyttöönottoa ja hyödyntämistä (Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2020). Digitalisaation taustalla on digitalisoituminen, jolloin prosesseja, asioita tai esineitä digitalisoidaan kokonaan tai osittain. Siihen linkittyy myös palveluistuminen (servitization), jossa tuoteorientoituvasta liiketoiminnasta siirrytään palveluliiketoimintaan. Määritelmän mukaan pelkkä digitalisoituminen ei riitä digitalisaation syntymiseen vaan syntyäkseen se vaatii ihmisten käyttäytymisen, markkinoiden dynamiikan ja yritysten ydintoiminnan muuttumisen. Digitalisaatiossa voidaan hyödyntää asiakkaiden kattavampaan kohtaamiseen monikanavaisia palveluita, jotka yhdistävät fyysistä palvelua digitaaliseen palveluun. (Ilmarinen & Koskela 2015, 22–23; Jylkäs, Kuure & Miettinen 2019, 2.)

Digitalisaatiossa olevat digitaaliset palvelut eroavat fyysisessä ympäristössä tapahtuvasta palvelusta sen abstraktin muodon vuoksi. Digitaalisen palvelun konkreettisuus toteutetaan eri tavalla verrattuna fyysisessä ympäristössä tapahtuvaan

palveluun, sillä palvelua tuotetaan erilaisen alustan kautta. Tavallisesti näkymättömästä palvelusta, kuten varauksen tekemisestä, tulee digitalisaation avulla näkyvä, jota asiakas voi ohjata käyttöliittymän avulla. Vuorovaikutus palvelun tarjoajan ja käyttäjän välillä voi muuttua digitaalisissa kanavissa, sillä asiakas voi usein itse päättää milloin, miten ja missä hän halua asioida. Jos digitaaliseen palveluun ei sisälly henkilökohtaista vuorovaikutustilannetta, asiakkaiden todellisten tarpeiden ymmärtämisessä voi olla haasteita. Digitaalisia kontaktpisteitä luodessa on kokonaisvaltaisesti otettava huomioon palvelun kokonaisuus ja muotoilukokemuksen luominen. (Ilmarinen & Koskela 2015, 53, 141; Jylkäs ym. 2019, 2.)

Virtuaalitapahtuma

Tässä työssä virtuaalitapahtuma on verkossa järjestetty vuorovaikutuksellinen tapahtuma, joka tarjoaa osallistujalle elämyksellisen kokemuksen. Se eroaa muusta verkosta tapahtuvasta viestinnästä ja markkinoinnista tapahtumahetkeen sidotun osallistujakokemuksen ja vuorovaikutuksen avulla. (Liveto, 2021; Maaninka 2021; Sorjanen 2021.) Virtuaaliset tapahtumat mahdollistavat osallistumisen laajemmalle ihmisjoukolle, jolloin tapahtumaan voivat osallistua myös ne, joille fyysinen liikkuminen on hankalaa tai jotka ovat tietoisia matkustamisen ilmastovaikutuksista. Osallistumisesta saattaa myös tulla miellyttävämpi kokemus, jos sen voi tehdä omassa rauhassa. Parhaimmillaan virtuaalitapahtumasta muodostuu immerstiivinen kokemus, jolloin osallistuja uppoutuu tapahtuman maailmaan niin syvästi, että muu maailma unohtuu. Sosiaalista kanssakäymistä tarjoava virtuaalitapahtuma antaa uudenlaisia mahdollisuuksia tavata, verkostoitua ja kokea yhteisöllisyyttä muiden samasta aiheesta kiinnostuneiden ihmisten kanssa reaaliaikaisesti. (Kämppe 2019, 44; Olin 2019, 78–79; Sorjanen 2021.)

Yhteisö

Yhteisö määritellään ihmisryhmäksi, joka muodostuu esimerkiksi elämänmuodon, taloudellisten tai aatteellisten päämäärien perusteella (Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2020b). Yhteisö-käsitteeseen liittyy läheisesti yhteisöllisyys (luku 3), jonka muodostumiseen vaikuttaa yhteisön ihmisten välisen vuorovaikutuksen tapa, yhteisyys, yhteenkuuluvuuden tunne ja se, mikä on tietylle ih-

misryhmälle yhteistä. Siten yhteisö tarjoaa ympäristön, joka mahdollistaa yhteisöllisyyden rakentumisen. Yhteisöissä ihmisiin vaikuttaa toisten mallikäyttäytyminen ja yhtä lailla myös yhdessä tekeminen, keskustelu ja vuorovaikutus toisten kanssa. Nykypäivänä yhteisöjä muodostuu perinteisten kylä- ja käytäntöyhteisöjen lisäksi myös netissä, joka on laajentanut entisestään ihmisten mahdollisuuksia jakaa kokemuksia ja etsiä yhteisiä merkityksiä. Kylä- ja käytäntöyhteisöissä keskiössä on ihmisten fyysinen vuorovaikutus, kun taas virtuaalisissa yhteisöissä eli nettiyhteisöissä vuorovaikutus tapahtuu internetin välityksellä ilman fyysistä kontaktia. (Kiljavan opisto – Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002, 13–14; Hautamäki, Lehtonen, Sihvola, Tuomi, Vaaranen & Veijola 2005, 8–10, 160; Lampinen 2019, 21; Lipschultz 2020.)

Sanna Ryynäsen mukaan (2021) tyypillinen työ-, opiskelu- tai joskus jopa harrasteyhteisö on lähtökohdiltaan vähemmän yhteisö: emme yleensä valitse yhteisön jäseniä itse, vaikka jaamme heidän kanssaan samansuuntaisia kiinnostuksen kohteita. Yhteisöjen muodostuminen virtuaalisesti ei kuitenkaan ole Rheingoldin mukaan aina helppoa. Ihmisten huomio harhautuu toisaalle helposti, jolloin yhteisöllä tulee olla vahva painopiste houkutelakseen uusia jäseniä ja pitääkseen heidät osana yhteisöä. Tämän lisäksi yhteisöllä tulee olla osallistumiselle selkeät säännöt, joita valvotaan ja joihin käyttäjät sitoutuvat ennen yhteisöön liittymistä. (Lipschultz 2020; Ryynänen 2021).

2 PALVELUMUOTOILU

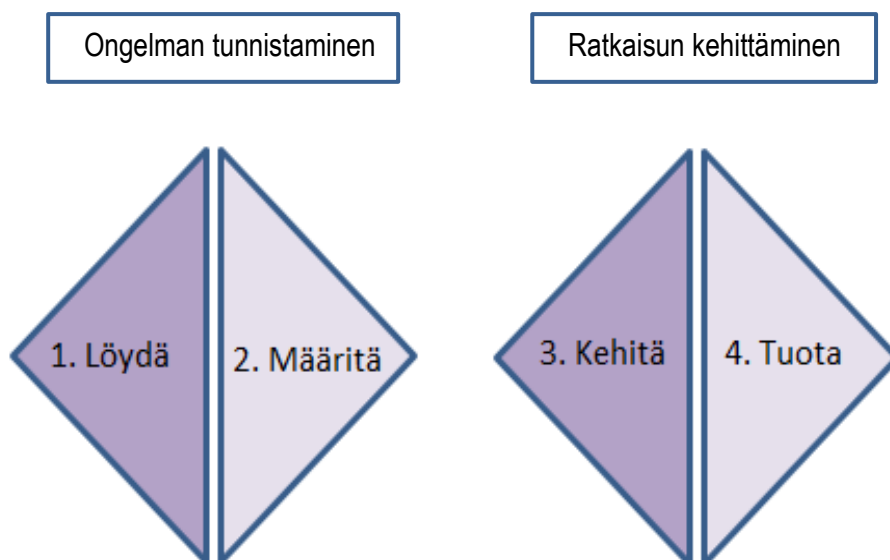
Palvelumuotoilulle ei ole olemassa vain yhtä määritelmää, vaan sitä voi kuvailla monin eri tavoin. Se on kuvattu olevan yhteisesti jaettu ajattelu- ja toimintatapa sekä prosessi- ja työkaluvalikoima, joka jäsentää palveluita ja asiakaskokemuksia uusilla käsitteillä. Useissa määritelmässä yhteiseksi tekijäksi nousee käyttäjälähtöinen suunnittelu, jossa palvelujen käyttäjät ovat suunnittelun keskiössä. Yksiselitteisen määritelmän puuttumisesta huolimatta palvelumuotoilun päämäärä on kuitenkin aina sama. Sen tarkoituksena on kehittää olemassa olevia palveluita eteenpäin tai luoda täysin uusia ihmisten tarpeita tai toiveita vastaavia palveluita. Palvelumuotoilu yhdistää monitieteisen lähestymistavan avulla eri metodeja ja työkaluja useista eri periaatteista. Sen avulla palveluiden ja liiketoiminnan kehittämiselle saadaan yhteiset reunaehdot, työkalut, menetelmät ja kieli, jolloin eri alan ammattilaiset voivat työskennellä yhdessä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. (Stickdorn & Schneider 2011, 29–31; Koivisto 2011, 43, 49; Tuulaniemi 2011, 58, 60, 63, 66, 69; Jylkäs 2020, 22.)

Asiakasymmärrys on olennainen osa palvelumuotoilua: palvelua ei ole olemassa, jos asiakas ei ole siinä läsnä ja kuluta sitä. Palveluntarjoajan on ymmärrettävä, mistä elementeistä arvo todella muodostuu palvelussa asiakkaalle ja ketkä palvelun todelliset asiakkaat ovat. Palvelua suunniteltaessa keskiössä on kokemus inhimillisestä tarpeesta: ihmisten tarpeet ja toiminnan motiivit on hahmotettava laaja-alaisen kokonaisuuden kannalta. Tällöin saadaan kokonaiskuva siitä, kuinka palvelun eri osat ovat yhteydessä muihin palveluihin ja kuinka ne tukevat toisiaan. Asiakkaasta saadaan palvelumuotoilun menetelmien avulla luotujen käyttäjätietojen kautta tarkempaa tietoa kuin pelkkien asiakastietojen perusteella, jolloin palvelusta voidaan luoda hyödyllinen ja miellyttävä kokemus sen tosiasiallisille käyttäjille. (Hämäläinen, Vilka & Miettinen 2011, 61; Jäppinen & Sorsimo 2011, 99; Miettinen, Raulo & Ruuska 2011, 14; Tuulaniemi 2011, 67, 71; Miettinen & Kuure 2021.)

2.1 Palvelumuotoiluprosessi

Palvelumuotoilussa hyödynnetään erilaisia prosesseja työn sujuvoittamiseksi, jotta voimavarat ja resurssit kohdistuisivat rutiinityön sijaan luovaan työhön. Kehittämiselle on olemassa erityinen toimintarunko, jota voidaan soveltaa omien palveluiden kehittämisessä. Pääperiaatteet ovat eri toteutusmalleissa samanlaisia, kun taas eroavaisuuksia käytännön sovelluksista on useita toteuttajien taustoista ja henkilökohtaisista näkemyksistä johtuen. Jokaisessa kehittämisprosessissa palvelumuotoiluprosessi kuitenkin kehittyy omanlaisekseen. (Miettinen 2011, 34; Tuulaniemi 2011, 126.)

Palvelumuotoiluprosessia voidaan kuvata esimerkiksi tuplatimanttimallilla, jossa ilmenevät palvelumuotoiluprosessin eri vaiheet (kuvio 1). Tuplatimanttimalli pohjautuu vuonna 2005 brittiläisen Design Councilin esittelemään Tuplatimantti-prosessimalliin. Ensimmäisessä *Ongelman tunnistaminen* -timantissa keskitytään löytämään ja määrittelemään ratkaistava ongelma. Toisessa *Ratkaisun kehittäminen* -timantissa keskitytään kehittämään ja tuottamaan tunnistettuun ongelmaan tai mahdollisuuteen parhaiten soveltuva ratkaisu. (Design Council 2007; Koivisto, Säynäjäkangas, Forsberg 2019, 42–43.)

KUVIO 1. Tuplatimanttimalli (Koivisto ym. 2019).

Tuplatimanttimallin ensimmäisessä *Löydä*-vaiheessa kerätään tietoa sekä palveluntarjoajan liiketoiminnallisista tavoitteista että asiakkaiden tarpeista. Tiedonkeruu tapahtuu hyödyntämällä palvelumuotoilun asiakas- ja käyttäjätiedon keräämisen menetelmiä, kuten haastatteluiden tekemistä, havainnointia tai luotainten käyttämistä. Digitaalisia työkaluja voidaan hyödyntää asiakastutkimuksessa esimerkiksi etähaastatteluiden tekemisenä tai digipohjaisten kyselyiden tekemisenä. (Design Council 2007; Design Council 2015; Koivisto ym. 2019, 44–45; Design Council 2021.)

Määritä-vaiheessa edellisen vaiheen tulokset analysoidaan ja tulkitaan. Todellisten asiakastarpeiden pohjalta syntyneen analyysin ja ymmärryksen avulla saadaan määriteltyä muotoiluongelma, joihin seuraavissa prosessivaiheissa ryhdytään ideoimaan ratkaisua. Tässä prosessivaiheessa valitaan myös mitä palvelukanavia sisällytetään palvelukehitykseen. Palvelun toteuttamiseen vaikuttaa palvelun laajuus; millaisia toimintoja palveluun halutaan sisällyttää ja millä tavoin ne voidaan toteuttaa. (Design Council 2007; Design Council 2015; Koivisto ym. 2019, 44–45; Design Council 2021.)

Kehitä-vaiheessa ideoidaan vaihtoehtoisia ratkaisuja muotoiluongelmaan. Tämä vaihe on hyvin iteratiivinen, ja sen aikana liikutaan eri kehittämisvaiheiden välillä, kunnes palvelu on valmis julkaistavaksi ja käyttöön otettavaksi. Ajattelua ja luovuutta edistetään rakentamalla prototyyppisiä, visualisoimalla ideoita ja simuloimalla kokemuksia. Niitä voidaan myös yhteiskehittää työpajoissa eri sidosryhmien kanssa. Palvelun kehittämistä voi nopeuttaa ja tehostaa digitaalisten työkalujen avulla esimerkiksi luonnosten digitoinnin avulla. (Design Council 2007; Design Council 2015; Koivisto ym. 2019, 44–45; Design Council 2021.)

Tuota-vaiheessa edellisessä vaiheessa syntyneiden ratkaisujen joukosta pyritään tunnistamaan sellaiset vaihtoehdot, jotka ovat toimivia ja vastaavat asetettuihin tavoitteisiin. Valittuja ratkaisuja testataan asiakkailla ja ratkaisujen teknistä toteuttavuutta ja taloudellista kannattavuutta arvioidaan. Vaiheen tavoitteena on tuottaa palvelusta idea tai konsepti, jonka pohjalta voidaan tehdä lopullinen päätös idean toteutettavuudesta. Ennen asiakkaan saataville asettamista suunnitel-

tujen digitaalisten prosessien toimivuus sekä tukipalvelun ja asiakaspalvelun käytettävyys tulee kuitenkin muistaa vielä varmistaa. (Design Council 2007; Design Council 2015; Koivisto ym. 2019, 44–45; Design Council 2021.)

2.2 Yhteiskehittäminen

Palvelumuotoilussa hyödynnetään yhteiskehittämistä, jossa asiakas tai palvelun loppukäyttäjä ja palveluun kytköksissä olevat eri sidosryhmät otetaan mukaan suunnitteluprosessiin. Asiakkaat nähdään tasaveroisina kehitystiimin jäseninä, jotka osallistuvat kehittämiseen luovina toimijoina. Osallistuminen ei vaadi synnystä luovuutta, vaan kokemusasiantuntijuuden kautta muodostuneita ajatuksia selkeytetään tähän tarkoitukseen tuotetuilla muotoilun välineillä ja menetelmillä. (Sanders & Stappers 2008; Stickdorn & Schneider 2011, 38–39; Koivisto, Säynäjäkangas & Forsberg 2019, 40–41.)

Erilaisia yhteiskehittämisen menetelmiä ovat mm. työpajat ja verkkoyhteisöt, joihin voi osallistua loppukäyttäjiä edustavien henkilöiden lisäksi esimerkiksi johtajia, eri osastojen henkilöstöä ja palveluhenkilöstöä. Monialaisen yhteistoiminnan etuna on mahdollisuus kehittää palvelua monipuolisesti eri näkökulmat huomioiden. Yritykselle yhteiskehittämisestä on hyötyä myös palveluun liittyvien ryhmien sitouttamisessa, sillä se vähentää eri sidosryhmien mahdollista muutosvastarainta. (Sanders & Stappers 2008; Stickdorn & Schneider 2011, 38–39; Koivisto, Säynäjäkangas & Forsberg 2019, 40–41.)

2.3 Tulevaisuusverstas

Tulevaisuusverstas on Robert Jungkin ja Norbert R. Müllertin 50-luvulla kehittämä työpajamenetelmä, jossa yhteiskehittämisen avulla hahmotetaan nykyhetken ongelmiin mahdollisia ja toivottavia tulevaisuuksia sekä selvitetään, mitä mahdollisuuksia tulevaisuuksien toteuttamiseen on. Tulevaisuusverstasta hyödynnetään palvelumuotoilussa yhtenä työpajatyöskentelyn välineenä sen yhteiskehittämisaspektin vuoksi. Se on eräänlainen toteutus tuplatimanttiprosessista

(ks. luku 2.2), sillä molempien menetelmien tavoitteena on yhteiskehittää ratkaisuja prosessin iteratiivisuutta hyödyntäen. (Jungk & Müller 1987, 1–3; Koivisto, Säynäjäkangas & Forsberg 2019, 36, 40–41, 44–46.)

Tulevaisuusverstaan työskentelyn päämäärä on ottaa kaikki asiasta kiinnostuneet ja siihen osallisina olevat mukaan suunnittelutyöhön ja näin tarjota osallistujille kokemus kuulluksi tulemisesta. Yhteiskehittämiselle ominaisesti ihmisten motivaatio ja kiinnostus aiheetta kohtaan kasvaa, kun he kokevat voivansa olla mukana valmistelemassa ja päättämässä asioista. Tulevaisuusverstaan työpaja-työskentelyn suuri hyöty on, että osallistujilta ei vaadita ennakkotietoa tieteellisestä tutkimuksesta tai tulevaisuudentutkimuksesta, vaan tulevaisuusverstaas opettaa itse osanottajia tulevaisuusajatteluun. Tulevaisuusverstaalla on osallistujien kannalta lisäksi psykologisia hyötyjä, sillä kuulluksi tuleminen, elämäkokemuksen ja ideoiden vakavasti ottaminen vaikuttaa positiivisella tavalla itseluottamukseen ja tarjoaa voimaannuttavan kokemuksen. Työpajan fasilitaattorin tehtävänä on yhdistää tulevaisuuden tutkimuksen ja luovuuden tutkimuksen kehittämät menetelmät, jotta ihmisten luovuus pystyttäisiin hyödyntämään tarkoituksenmukaisesti. (Jungk & Müller 1987, 1–3, 13, 15; Rubin 2004; Rubin 2010.)

TAULUKKO 1: Tulevaisuusverstaan vaiheet (Jungk & Müller 1987, 54–55)

Valmisteluvaihe	Työpajan valmistelutyöt - Paikka, työmateriaalit, osallistujien hankkiminen, johdanto työskentelymenetelmään
1. Ongelmavaihe	Verstaan aiheeseen liittyvän kritiikin kokoaminen, tunnussanojen tai lauseiden kokoaminen, tärkeimpien valitseminen ja niiden täsmentäminen ongelma-aihepiireiksi tai kriittisiksi väitteiksi
2. Mielikuvitusvaihe	Aivoriihi kritiikkiväitteiden pohjalta, ratkaisut ja ehdotukset kirjattuna, ratkaisujen täsmentäminen mielikuvitusteemoiksi tai utooppisiksi suunnitelmiksi
3. Todellistamisvaihe	Ratkaisuehdotusten kriittinen jälkipuinti ja toteutusmahdollisuuksien arviointi sekä etenemisen suunnittelu
Jatkotoimenpiteet	Raportin laatiminen ja tulosten julkistaminen, jatkoehdotukset ja projektin toteuttaminen.

Tulevaisuusverstaas-työpaja koostuu kolmesta eri vaiheesta, joita edeltävät valmistelutyöt ja niiden jälkeen tulevat jatkotoimenpiteet, jotka on kuvattu taulukossa 1. Työpaja voi olla päivän tai kahden mittainen tai kestää useita viikkoja tai kuu-kausia. *Valmisteluvaiheessa* päätetään teema, määritellään tulevaisuusverstaas-työpajan kesto suhteessa käsiteltävään aiheeseen ja osallistujien tarpeisiin sekä tehdään käytännön järjestelyitä, kuten esimerkiksi valitaan paikka ja hankitaan työmateriaalit. Ryhmän koko olisi hyvä pitää työpajatyöskentelyssä korkeintaan kahdessakymmenessä henkilössä, jotta kaikilla osallistujilla olisi mahdollisuus osallistua aktiivisesti prosessiin ja saada äänensä kuuluviin. Tämän kokoisessa ryhmässä ideointiin ja pohdiskeluun saadaan myös tarpeeksi monipuolisuutta ja näkökulmien vaihtelua. Mikäli osallistujia on enemmän, samaa aihetta käsitellään rinnakkaisryhmissä ja ryhmien tuotoksia voidaan vertailla keskenään. Työpajatyöskentelyn aikana syntyneiden huomioiden ja ideoiden kirjaamiseen hankitaan suuria paperiarkkeja, värikkäitä tusseja ja teippiä papereiden kiinnittämistä varten. Työpajatyöskentelyn alkaessa osallistujille kerrotaan tulevaisuusverstaas-työskentelytavoista ja työpajan eri vaiheista, jotta osallistujat voivat koko ajan hahmottaa verstaas etenemisvaiheet. (Jungk & Müller 1987, 13–14, 55–57; Rubin 2004.)

Ongelmavaiheessa alkaa varsinainen työpajatyöskentely, jonka tarkoituksena on löytää yhteiset lähtökohdat ongelman käsittelyyn. Tässä vaiheessa osallistujat saavat esittää kaikki mahdolliset ongelmat ja vastaväitteet kehitettävästä kohteesta: mikä kehityskohteessa ärsyttää, mitä arvosteltavaa siinä on, mikä siinä on vikana. Esille nousseet ajatukset kirjataan paperille käyttäen avainsanoja tai tunnuslauseita. Aikaa ongelmavaiheen työstämiseen on hyvä varata puolesta tunnista kolmeen varttiin, mutta aikaa voi tarpeen mukaan pidentää, jos osallistujilla riittää keskusteltavaa aiheesta. Tämän jälkeen esille nousseet asiat pisteytetään. Osallistujia pyydetään jakamaan pisteitä niille aiheille, jotka tuntuvat heistä olennaisilta ja jotka heidän mielestään eivät saisi jäädä myöhemmän työpajatyöskentelyn ulkopuolelle. Pisteitä on fasilitaattorin valinnan mukaan käytettävissä kolmen ja seitsemän väliltä. On huomattava, että mitä vähemmän kullakin on pisteitä annettavana, sitä pienempi hajonta on tuloksena. Osallistuja voi antaa

kaikki pisteet yhdelle aiheelle tai jakaa pisteet useamman aiheen kesken. Pisteytyksen jälkeen eniten pisteitä saaneet aiheet valitaan jatkokäsittelyyn. Tällä tavoin saadaan luotua kriittinen näkökulma kokonaistilanteeseen, jota voidaan lähteä työstämään työpajan toisessa vaiheessa. (Jungk & Müller 1987, 58, 65–67; Rubin 2010.)

Mielikuvitusvaiheessa tavoitteena on kehitellä kritiikkiväitteiden pohjalta erilaisia ratkaisuehdotuksia kaikin mahdollisin mielikuvituksellisin ja luovin tavoin. Mielikuvitusta voidaan aluksi herätellä erilaisten leikkien ja pelien avulla, jotka eivät edellytä kilpailua, vaan yhteistä ideankehittelyä. Mielikuvitusvaihe toimii aivoriihen tavoin, jossa työpajaongelman ratkaisua lähestytään ottamalla huomioon kaikkien osallistujien todenmukaiset ja myös epärealistiset ehdotukset. Kaikkien ideoiden ei välttämättä tarvitse olla toteutuskelpoisia, vaan kaikille ideoille on sija ja kritiikin aika on vasta myöhemmin. Luovuutta ei haluta rajoittaa millään tavoin, jotta saataisiin monenlaisia ideoita ja ehdotuksia ongelman ratkaisemiseksi. Fasilitaattorin rooli mielikuvitusvaiheessa on tärkeä: hänen tulee puuttua kritiikin esittämiseen ja hänen on oltava koko ajan valmis innostamaan, esittämään kysymyksiä ja tekemään uusia aloitteita. Mielikuvitusvaiheen lopuksi ratkaisuehdotukset kootaan teemoiksi ja asetetaan tärkeysjärjestykseen pisteäänestyksen avulla. (Jungk & Müller 1987, 77–83; Rubin 2010.)

Todellistamisvaiheessa käydään läpi mielikuvitusvaiheessa syntyneet ideat, joiden joukosta valitaan toteutuskelpoisimpia ehdotuksia. Ideoiden toteutusmahdollisuuksia arvioidaan todellisuuden ehtojen avulla, ja tässä vaiheessa kritiikin esittäminen on sallittua. Tuloksia voidaan arvioida ja seuloa eri tavoin esimerkiksi hyödyntämällä asiantuntijatietoa tai systematisointia, jotta saadaan selville, kuinka parhaaksi katsotut ratkaisumallit voitaisiin käytännössä toteuttaa. Myös tässä vaiheessa on mahdollista käyttää pisteytysäänestysmenetelmää. Kun toteutettavaksi aiotut tavoitteet on valittu, luodaan niiden avulla alustava toimintasuunnitelma tai hankeluonnos, jota lähdetään toteuttamaan. (Jungk & Müller 1987, 86–95; Rubin 2010.)

Jatkotoimenpiteinä tulevaisuusverstaan menestystä arvioidaan sekä hanke-ehdotusten ja vaatimusten että osallistujien mieliin ja käyttäytymiseen jääneiden jälkien perusteella. Onnistunut työpaja lisää osanottajien itseluottamusta, toivoa tulevaisuuteen ja uskoa omiin mahdollisuuksiin. Tulevaisuusverstaas pyritään mahdollisuuksien mukaan päättämään johonkin hankkeeseen tai tempaukseen. Hankkeiden toteuttamisessa voi tarpeen mukaan hyödyntää työpajassa opittua mielikuvitusvaihetta uudestaan ja näin kokonaisprosessista tulee iteratiivinen. (Jungk & Müller 1987, 86–95, 124; Rubin 2004.)

3 YHTEISÖLLISYYS

Yhteisöllisyys nähdään ihmisen peruspiirteenä ja sen katsotaan olevan erottamaton osa hyvää elämää. Se rakentuu yhdessä tekemisestä, kohtaamisesta, turvallisuudesta ja avoimuudesta. McMillanin määritelmän mukaan yhteisöllisyyden tunne syntyy ryhmän jäsenten keskinäisestä yhteen kuulumisen (belonging) tunteesta, merkittävyydestään toinen toiselle sekä jaetusta uskosta siihen, että jäsenten tarpeet tulevat täytetyiksi, kun he sitoutuvat olemaan yhdessä. Siten yhteisöllisyys on perusolemuksestaan yhteiseen toimintaan sitoutunutta, kokemuksellista ja jäsenten tunteisiin perustuvaa. Yhteisöt mahdollistavat yhteisöllisyyden, mutta on huomattava, että kuten yhteisö, myös yhteisöllisyys rakentuu ja rakennetaan. Yhteistyö sellaisten yksilöiden kanssa, joita emme omaehtoisesti valitsisi osaksi lähipiiriämme, vaatii yhteisöllisyyden rakentumiseen ja ylläpitämiseen enemmän työtä kuin muulla tavoin muodostuvat yhteisöt. Yhteisön ylläpitämistä helpottaa kuitenkin yksilöiden kokema samankaltaisuus muiden yhteisön jäsenten kanssa. (McMillan & Chavis 1986, 9; Kiljavan opisto – Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002, 13–14; Hautamäki ym. 2005, 8–10, 133, 158, 160; Koivula 2010, 23; Majala & Hjulberg 2021; Ryynänen 2021.)

Perimmäisin ristiriita ihmisyydessä on kuitenkin jännite yksilöllisyyden, erilaisuuden ja yhteisöllisyyden välillä. Maailma hahmottuu yksilön ja häntä ympäröivien yksilöiden suhteen. Olemme siis yhteisön jäseniä vain yksilöinä ja yksilöitä vain yhteisön jäseninä. Paradoksaalisesti pyrimme erottautumaan muista ihmisistä kaikin mahdollisin keinoin, mutta tarvitsemme kuitenkin muita tullaksemme yksilöiksi. McMillanin luomat neljä yhteisöllisyyden elementtiä kuvaavat hyvin yhteisöllisyyden kriteerejä. *Jäsenyydessä* (membership) yksilö kokee kuuluvansa yhteisöön. *Vaikuttamisessa* (influence) yksilö kokee olevansa merkityksellinen ryhmälle ja toisaalta ryhmä on merkityksellinen yksilölle. *Integraatiossa ja tarpeiden tyydyttymisessä* (integration and fulfillments of needs) yksilön tarpeet tyydyttyvät yhteisön jäsenyyden kautta. *Jaetussa emotionaaliossa yhteydessä* (shared emotional connection) ryhmän jäsenillä on jaettu yhteinen historia, yhteistä aikaa ja samankaltaisia kokemuksia. (McMillan & Chavis 1986, 11–13; Kiljavan opisto

– Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002, 13–14; Hautamäki ym. 2005, 8, 133, 158, 160; Koivula 2010, 23; Ryyänen 2021.)

3.1 Yhteisöllisyyden rakentuminen virtuaalitapahtumassa

Yhteisöjen ehdot ovat jatkuvassa muutoksessa ja internetin kehitymisellä on ollut suuri vaikutus yhteisöllisyyden näkökulman muutoksiin ja luonteeseen. Nettiyhteisöt mahdollistavat uusia yhteisöllisyyden ja yksilöllisyyden muotoja perinteisesti syntyneiden yhteisöjen lisäksi. Howard Rheingoldin mukaan pelkkä internetin välityksellä tapahtuva keskustelu ei kuitenkaan välttämättä riitä täyttämään yhteisöllisyyden määritelmää, vaan yhteisöllisyyden ehtona usein on yhteisön sisäisten normien muodostuminen. (Rheingold 1995, 3, 184; Hautamäki ym. 2005, 9–10, 135; Long Now Foundation 2018; Lipschultz 2020.)

Ryyänen (2021) kertoo Os Satyros -teatteriryhmän oivalluksesta virtuaalisten tapahtumien osalta, jonka mukaan täytyy tehdä jotain erityistä läsnäolon tunteen rakentumiseksi ja kohtaamisten mahdollistumiseksi silloin, kun ei ole mahdollisuutta kokoontua fyysisesti samaan tilaan. Se vaatii kohtaamisten merkityksen tunnistamisen ja hieman ylimääräistä vaivannäköä, jotta virtuaaliseen tapahtumaan osallistuneet kokisivat olevansa yhdessä. Tämän lisäksi se vaatii, että osallistujilla olisi sekä aikaa että halua kellua hetki tuossa yhteisöllisyydessä. Joonin ja Young-Gulin (2003) mukaan yhteisöllisyyden tunteen syntymiseen järjestäjän puolelta vaikuttavat ohjaajan innostuneisuus, havaittu samankaltaisuus, offline-aktiviteetit ja leikkisyys. Yhteisöllisyyden tunne ei kuitenkaan rakennu pakotettujen kohtaamisten kautta, vaan vastuu yhteisöllisyydestä ja sen tunteen syntymisestä on kaikilla osallistujilla: osallistujan tulee haluta olla osa yhteisöä ja sen yhteisöllisyyttä (Ryyänen 2021).

Verkossa tapahtuvan viestinnän onnistuminen vaatii kuitenkin tiettyjä edellytyksiä. Käyttäjällä tulee olla tekninen pääsy verkkoon sekä riittävät taidot käyttää verkkoviestinnän välineitä. Usein uuden teknologian käyttöönottoon vaikuttavat asenteelliset, kulttuuriset, sosiaaliset ja sosioekonomiset tekijät, joihin pystytään

joiltain osin vaikuttamaan palveluntarjoajan näkökulmasta. Digiosallisuuden vahvistaminen esimerkiksi kurssien tai ohjausten avulla voi lisätä käyttäjän motivaatiota uusien verkkoviestintäkanavien hyödyntämiseen. Yhteisöllisyyden kannalta tärkeitä taitoja ovat vuorovaikutteisen viestinnän taidot, sillä tällöin yhteisö voi vasta hyötyä viestintätaidoistaan osallistuvassa ja vaikuttavassa mielessä. Uusia kanavia suunnitellessa yhteisön sosiokulttuurisen kontekstin ymmärtäminen ja siihen sopivien tarpeiden huomioiminen, teknisen infrastruktuurin järjestäminen ja ihmisten kouluttaminen ovat tärkeässä roolissa, jotta ihmiset haluaisivat hyödyntää uutta palvelua. (Aula, Matikainen & Villi 2006, 161; Terveystieteiden tutkimuskeskus 2021.)

3.2 Koronan vaikutus yhteisöllisyyteen

Korona-aika toi haasteita yhteisöllisyyden ylläpitämiseen niin työpaikoilla, kouluissa kuin harrastuksissa. Tietotyö, opinnot ja osa harrastuksista siirtyi etätoteutukseen hyvin nopealla aikataululla maaliskuussa 2020, jonka jälkeen etäkokouksista ja -tunneista tuli osa arkea. Ennen palavereita tai oppitunteja muiden ihmisten kanssa käydyt yhteenkuuluvuuden tunnetta rakentavat spontaanit kohtaamiset jäivät pois, ja ne korvaantuivat asiakeskeisten palavereiden muodossa. Etenkin nuorilla harrastusten loppuminen tai korvautuminen etätunneilla vaikutti negatiivisesti sosiaalisten suhteiden ylläpitoon ja aiheutti yksinäisyyden tunnetta. Pitkittyessään yksinäisyys alentaa itsetuntoa ja lisää riskiä masennukseen, jolloin etäyhteisön muodostumiseen ja ylläpitämiseen tarvittavan itseohjautuvuuden taitojen oppiminen ja hyödyntäminen on haastavampaa. (Majala & Hjulberg 2021; Owalgroup 2021, 9; Rynänen 2021; Varma tutkimustoiminta 2021, 8.) Owal Group Oy (2021) teki Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta tutkimuksen koronavirusepidemian vaikutuksista lukio- ja ammatilliseen koulutukseen, ja tutkimustulosten mukaan opiskelijoilla on haasteita itseohjautuvuudessa, jonka lisäksi puutteita on ilmennyt myös digitaidoissa, eri sovellusten käytössä ja nettiyhteyksissä. Etäopetus koettiin pääasiassa raskaaksi lisääntyneen näyttöajan vuoksi ja koulupäivän ja vapaa-ajan erottaminen toisistaan koettiin haastavaksi. Yksittäiset opiskelijat olivat kuitenkin kokeneet etäopiskelun helpoksi toimintatavaksi. (22, 27, 37–38, 82.)

Korona-aikana erilaisten digitaalisten yhteyksien merkitys on kasvanut fyysisen läsnäolon puutteen vuoksi. Poikkeusaika on pakottanut etsimään uusia tapoja kommunikoida etänä ja sen myötä on löydetty paljon uusia, hyviä käytäntöjä, jotka aiotaan ottaa pysyvään käyttöön etenkin erilaisissa osallisuushankkeissa. Esimerkiksi etätöiden lisääntymisen on koettu helpottavan työn ja muun elämän yhteensovittamista. Korona-ajan yhtenä positiivisena vaikutuksena nähdään syrjäisemmillä seuduilla asuvien mahdollisuus päästä osalliseksi laajempaa tarjontaa sekä koulutuksen että ajanvietteen osalta. Etäyhteydellä osallistuminen voi lisäksi taata paremman osallistumisrauhan, kun ympärillä ei ole häiriötekijöitä tai melua. Vaikka yhteisöllisyyden tunne on joillain elämän osa-alueilla vähentynyt koronan myötä, on kriisiaika vastaavasti taas lisännyt yhtenäistymisen tunnetta esimerkiksi kulttuurialalla. Pandemia on pakottanut alan järjestäytymään vahvemmin ja uutta solidaarisuutta ja yhteistyötä on syntynyt. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021, 12, 37; Owalgroup 2021, 20, 39, 92; Terveystieteiden tutkimuskeskus 2021, 8.)

4 ARKTISISTA ASKELISTA eARKTISIIN

Tässä luvussa esitellään Arktiset Askeleet -tapahtuma ja sen virtuaalinen muoto eArktiset. Työn tutkimusprosessia käsitellään luvussa 4.4.

4.1 Arktiset Askeleet

Arktiset Askeleet on vuosittain Oulussa järjestettävä valtakunnallinen tanssitaapahtuma, joka otti ensiaskeleensa jo vuonna 1985. Tapahtuma on suunnattu vuorovuosina alle kouluikäisille ja alakouluikäisille lapsille ja vuorovuosina yläkouluikäisille ja sitä vanhemmille tanssin harrastajille, ammattiopiskelijoille ja ammattilaisille. Arktisten Askelten pääosassa on maaliskuun lopussa järjestettävä tanssikatselmus, johon teokset valitaan tammikuussa pidettävässä esiraadissa. Esiraadin kautta mukaan hakee vuosittain yli 200 teosta, joista esiintymään valitaan noin 40 teosta. Katselmuksen järjestää Oulun läänin Tanssialan Tuki ry yhteistyössä Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) tanssinopettajakoulutuksen kanssa. Tässä luvussa käsitellyt tiedot perustuvat Arktisten Askelten tuotantosuunnitelmaan. (Kotala, Kolanen, Koivuniemi, Kontturi-Paasikko 2021.)

Yleisölle ja osallistujille tapahtuma tarjoaa lämminhenkisen, kaikkia tanssilajeja esittelevän tapahtuman, jossa tanssikasvatuksellisuus on yksi tärkeimmistä lähtökohdista. Joka vuosi tapahtumaan valitaan niin tanssiteknisesti hyviä teoksia kuin ryhmän omista lähtökohdista luotuja, tanssijoidensa näköisiä ja tekemiä teoksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota teokseen kokonaisuutena: millaisia luovia ja omaperäisiä oivalluksia teos sisältää sekä millaisia yksilöllisiä suorituksia teoksessa nähdään. Arvioinnissa ei siten kiinnitetä huomiota pelkästään tekniseen suoritukseen ja näin saadaan huomioitua tapahtuman tanssikasvatusfilosofia. Tapahtuma ei ole kilpailu, sillä katselmukseen valittuja teoksia ei missään vaiheessa laiteta paremmuusjärjestykseen, eikä tanssilajeja arvoteta keskenään, vaikka arvointiraati jakaa tapahtuman lopuksi stipendejä haluamilleen teoksille, tanssijoille ja koreografeille. Tapahtuman luonnetta pyritään korostamaan kannustavalla, suvaitsevalla ja rennolla ilmapiirillä, jossa jokainen esitys on arvokas

omana itsenään. Tapahtuman jälkeen osallistujat saavat vielä kirjallisen palautteen tanssialan ammattilaisista koostuvalta arviointiraadilta.

Tanssikasvatuksellisuuden ohella Arktisten Askelten suurimpia vahvuuksia on tapahtuman yhteisöllisyys. Tapahtumapaikalle saapuu yli 400 tanssijaa huoltojoukkoineen ympäri Suomea ja he viihtyvät tapahtumassa koko viikonlopun. Tanssitapahtumat toimivat loistavana paikkana tavata muita samanhenkisiä ihmisiä, joten myös yleisön on helppo tuntee olonsa tervetulleeksi. Viikonlopun aikana osallistujille järjestetään katselmusnäytösten lisäksi erilaisia tanssityöpajoja, ajanvieteohjelmaa sekä iltadisco, joiden aikana osallistujat pääsevät tutustumaan toisiinsa yli taustayhteisö- ja tanssirajojen. Tämänäyttötyyppisillä oheistapahtumilla on harrastajia lajiinsa sitouttavia vaikutuksia. Yhdessä osallistuminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta niin oman ryhmän kuin yleisimmin tanssijoiden keskuudessa, ja tämä auttaa ehkäisemään syrjäytymistä ja eriarvoisuutta. Arktisista Askeleista on muodostunut vuosien aikana Oamkin yhteistyön ansiosta Suomen suurin yhteisöllinen tanssitapahtuma. Se on onnistunut luomaan niin yhteisöllisen tanssitapahtuman, että osallistujat sitoutuvat siihen vuosiksi. Aikanaan lastentanssitapahtumassa tai laajassa tanssitapahtumassa tanssijoina olleet ovat palanneet tapahtumaan tanssinopettajina, koreografeina, arviointiraatilaisina ja taiteilijavieraina.

4.2 eArktiset

eArktisissa katselmuksen teokset, taiteilijavieraan esitys ja osallistujien ajanvieteohjelma lähetetään netin kautta Oamkin Linnanmaan kampukselta käsin. Tapahtumat lähetetään kahden eri alustan kautta, joiden valinta on tehty niiden käyttötarkoitusta ajatellen. Vuorovaikutuksellisiin, ajanvieteohjelmaa sisältäviin Zoom-lähetyksiin saavat osallistua vain osallistujapassin lunastaneet tanssijat ja koreografit, mutta YouTuben kautta lähetetyt katselemukset ovat kaikille avoimia maksuttomia lähetyksiä. Zoom mahdollistaa vuorovaikutuksellisen videokuvallisen yhteydenpidon henkilökunnan ja osallistujan välillä, mutta sen äänen- ja kuvanlaatu ei ole riittävä katselmukselähetystä ajatellen. YouTube Liven kuvan- ja ää-

nenlaatu on katselmusta ajatellen hyvä, mutta se ei ole tarpeeksi vuorovaikutuksellinen alusta osallistujia ajatellen, sillä kuva- ja ääniyhteys osallistujien puolelta puuttuu kokonaan. Tanssinopettajaopiskelijat vastaavat Zoom-lähetysten hallinnoinnista ja toimivat juontajina sekä Zoom- että YouTube-lähetyksissä. YouTube-lähetykset toteutetaan monikameratuotantona, jonka vuoksi ne on ulkoistettu Linnanmaan studion käytön osaaville henkilöille.

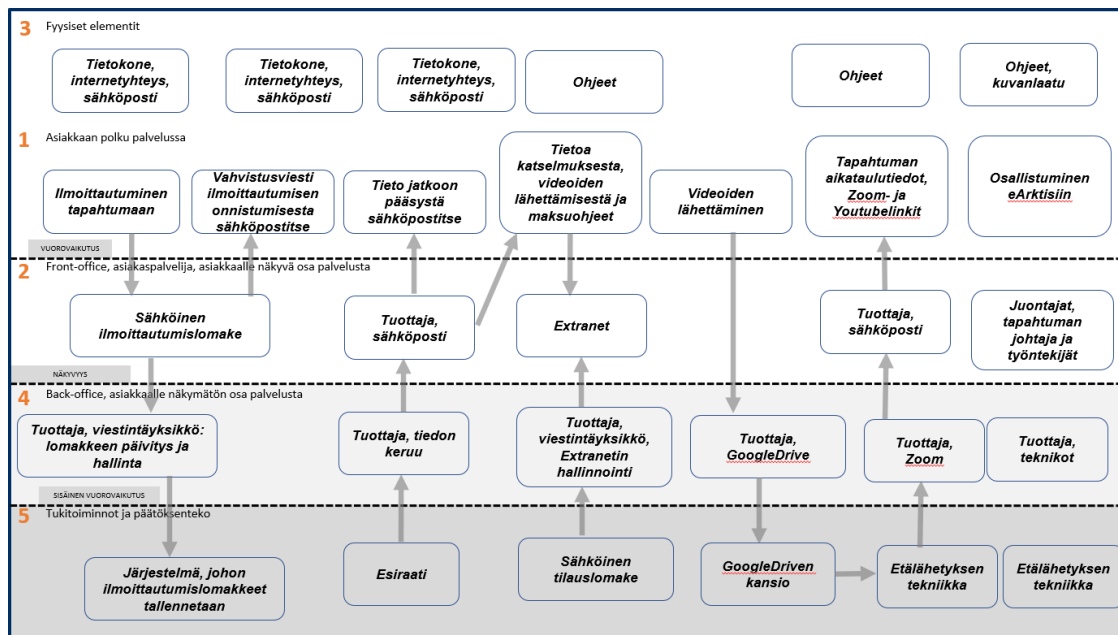
Vuoden 2020 tapahtuma järjestettiin koronavirusepidemian vuoksi ensimmäistä kertaa virtuaalisena eArktiset -tapahtumana, joka oli tarkoitettu alakouluikäisille ja sitä nuoremmille tanssijoille. Tapahtuma pidettiin poikkeuksellisesti syksyllä 2020, jolloin kokoontumisrajoitukset eivät estäneet kokoontumisia oman ryhmän kesken (Aluehallintovirasto, 2021a). Tapahtumaan osallistuneet tanssijat olivat alakouluikäisiä tai sitä nuorempia lapsia, jolloin tanssinopettajan rooli viikonlopun järjestelyissä korostui. Tanssinopettajan eArktisten asiakaspolku on kuvattu kuviossa 3.

Vuoden 2021 tapahtuma järjestettiin toista kertaa virtuaalisena, johon poikkeuksellisesti pystyivät osallistumaan kaiken ikäiset tanssin harrastajat ja ammattilaiset. Tapahtuma pidettiin normaaliin tapaan maaliskuun lopussa, mutta syksyn tilanteeseen verrattuna Suomen epidemiatilanne oli heikentynyt siten, että leviämisvaiheessa oli kahdeksan aluetta, kiihtymisvaiheessa kahdeksan aluetta ja perustasolla viisi aluetta (Tuominen 2021). Aluehallintovirastojen määräysten mukaisesti leviämisen- ja kiihtymisalueilla oli tiukemmat kokoontumisrajoitukset kuin perustason alueilla, jolloin ryhmämuotoinen osallistuminen ei ollut niillä alueilla mahdollista (Aluehallintovirasto 2021b-h).

4.3 eArktisten service blueprint ja asiakaspolku

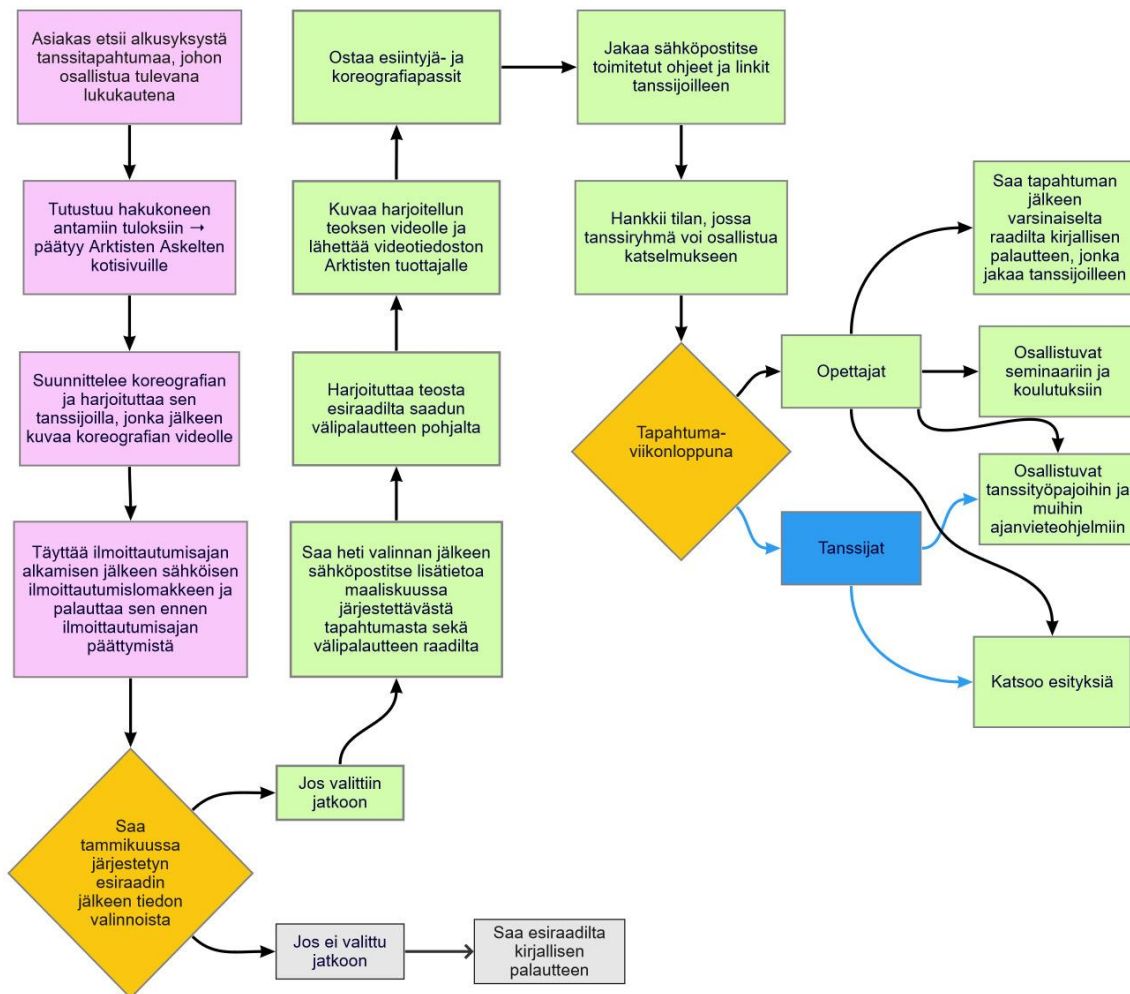
Alla olevassa kuviossa 2 on kuvattu eArktisten service blueprint eli visuaalinen palvelujärjestelmä. Service blueprint visualisoi prosessikaavion avulla palvelun eri osien liittymisen toisiinsa. Sen avulla palveluntarjoajan ja asiakkaan palveluprosessien eroavaisuudet saadaan näkyviin, sillä molemmissa palveluproses-

seissa on paljon toiselle osapuolelle näkymättömiä toimintoja. Alla olevassa service blueprintissa on nähtävissä kokonaiskuva eArktisten näkyvistä elementistä, asiakkaiden ja työntekijöiden rooleista, asiakaspalvelun leikkauspisteistä ja palveluntarjonnan prosessista. Kuvion kohdat 1.–3. ovat asiakkaalle näkyviä palvelutiloja ja kohdat 4.–5. ovat asiakkaalle näkymättömiä osia. (Koivisto 2011, 46, 58; Innokylä 2021.)

KUVIO 2. eArktisten service blueprint.

Arktisten Askelten asiakkaat voidaan jakaa eri ryhmiin: osallistuviin tanssijoihin, tanssinopettajiin sekä yleisöön. Kuviossa 3 on esitelty tanssinopettajan asiakaspolku, joka kestää koko lukuvuoden ajan. Tutkimuksen kannalta tanssinopettajan asiakaspolku on olennaisin, sillä päätöksen tapahtumaan osallistumisesta tekee useimmiten tanssinopettaja. Houkuttelevan tapahtumasta tanssinopettajille tekee se, että se tarjoaa heille tavan saada omaa työtään esille koreografioidensa ja opettamiensa tanssijoiden kautta, ja saada palautetta alan ammattilaisilta tekemästään työstä. Varsinaisessa tapahtumassa tanssinopettajat pääsevät näkemään minkälaista työtä muut tekevät Suomen tanssikentällä ja saavat niistä ideoita omaan työhönsä. Lisäksi tanssinopettajat pääsevät osallistumaan heille suunnattuun seminaariin ja koulutukseen viikonlopun aikana.

KUVIO 3: eArktiset-asiakaspolku

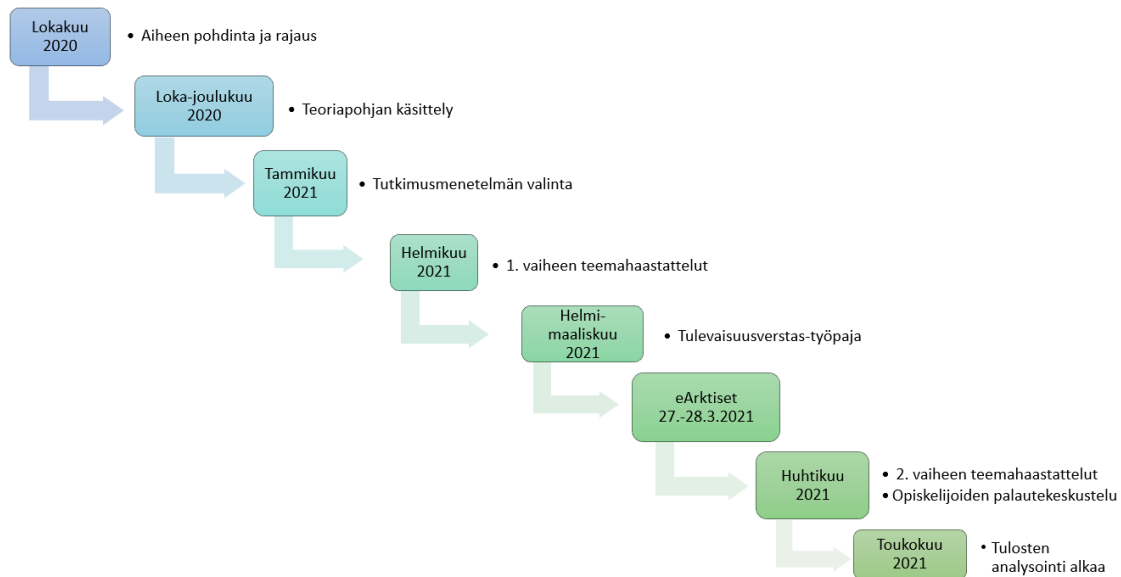
Tanssijoille tapahtuma tarjoaa mahdollisuuden olla osa tanssitapahtumaa esiintyjinä sekä tanssipajoihin ja muihin ajanvieteohjelmiin osallistujina. Erilaiset tanssitapahtumat sitouttavat tanssijoita harrastukseensa, parantavat ryhmähenkä ja lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä omassa ryhmässä että yleisemmin tanssin sisällä. Kuten tanssinopettajat, tanssijat pääsevät näkemään muiden esityksiä viikonlopun aikana, ja myös he saavat tapahtuman jälkeen arvointiraadilta palautetta omasta tanssistaan ja kehittyvät siten tanssijoina eteenpäin.

Tulevan tapahtuman säännöt päivitetään tapahtuman nettisivuille edellisen vuoden loppukesästä, jotta tanssinopettajat voivat ottaa tulevana toimintakautena Arktiset Askeleet huomioon koreografioiden suunnittelussa ja harjoittamisessa. Tapahtumaan haluavat täyttävät loppusyksystä sähköisen ilmoittautumislomakkeen tammikuussa pidettävään esiraatiin. Esiraadissa tanssin ammattilaisista ja

tanssinopettajaopiskelijoista koostuva arviointiraati valitsee 30–40 teosta maaliskuussa järjestettävään tapahtumaan. Ne teokset, jotka eivät tulleet valituiksi tapahtumaan ja halusivat esiraadilta palautteen, saavat puhtaaksikirjoitetun palautteen esiraadin jälkeen. Teokset, jotka valittiin jatkoon, saavat heti valinnan jälkeen sähköpostitse lisätietoa maaliskuussa järjestettävästä tapahtumasta sekä välipalautteen raadilta.

Tapahtumaan valittujen teosten taustayhteisöjen kanssa ollaan tiiviisti yhteydessä sähköpostitse ja osallistujille tarkoitetun kirjautumisen takana olevan nettisivun kautta. Heille toimitetaan tietoa molempien viestintäkanavien kautta tapahtuman kokonaisaikataulusta, esiintymisjärjestyksestä ja heiltä kerätään videotallenteet lähetystä varten. Tapahtumaan valittujen teosten tanssijat ja tanssinopettajat ostavat tapahtumaan osallistujapassit, joilla he pääsevät näkemään muiden esityksiä, saavat tanssin ammattilaisilta palautetta esityksestään ja pääsevät osallistumaan tapahtumassa järjestettäviin vain osallistujille suunnattuihin työpajoihin ja seminaareihin. eArktiset lähetetään suorana lähetyksenä Linnanmaan kampukselta, jolloin tanssijoilla on mahdollisuus kerääntyä omalla paikkakunnalla yhteiseen tilaan, josta he osallistuvat tapahtumaviikonloppuun ryhmänä. Tapahtuman päätyttyä osallistujille toimitetaan kirjalliset palautteet sähköpostitse, ja toisin kuin esiraadissa, kaikille tapahtumaan osallistuneille postitetaan kaikkien tapahtumaan osallistuneiden teosten palautteet tanssikasvatuksellisen ideologian toteutumiseksi.

4.4 Tutkimusprosessi

KUVIO 4. Tutkimusprosessin aikajana

Tutkimusprosessi alkoi lokakuussa 2020 aiheen pohdinnalla ja rajauksella (kuvio 4). Syksyn aikana tutkimus keskittyi yhteisöllisyyden, digitalisaation ja virtuaalisten tapahtumien teoriapohjan käsittelyyn. Alkuvuodesta 2021 työn lopulliseksi tutkimusmenetelmäksi muotoutui palvelumuotoilu, jonka jälkeen tutkimus kohdistui palvelumuotoilun teoriapohjaan. Samalla määritettiin nykytilanteen selvittämiseksi eArktisten service blueprint ja asiakaspolku. Palvelumuotoiluprosessi eteni tuplatimanttimallin mukaisesti ja työpajatyöskentelyn välineenä käytettiin tulevaisuusverstaasta.

Tiedonkeruu toteutettiin teemahaastatteluiden avulla, joka jakautui kahteen vaiheeseen. Tästä eteenpäin tanssinopettajia ja koreografeja kutsutaan yhteisnimellä koreografit, sillä tanssiteokset on voinut koreografioida joku muu kuin tanssijoiden oma opettaja. Ensimmäisen vaiheen aikana haastateltiin vuoden 2020 eArktisiin osallistuneita tanssijoita ja koreografeja (liite 1) sekä vuoden 2021 esi-raadin kautta valittujen teosten tanssijoita ja koreografeja (liite 2). Toisessa vaiheessa haastateltiin pelkästään vuoden 2021 tapahtumaan osallistuneita (liite 3). Haastatteluiden tuloksia käsitellään tarkemmin luvussa 5. Haastateltavina olivat

vuoden 2020 osalta alakouluikäiset tanssijat sekä heidän koreografinsa, ja vuoden 2021 osalta yläkouluikäiset ja sitä vanhemmat tanssijat ja heidän koreografinsa.

Ensimmäisen vaiheen haastatteluihin pyydettiin sellaisia yhteisöjä, jotka olivat osallistuneet aktiivisesti vuoden 2020 eArktisviikonloppuun, jotta kehittämiselle saataisiin luotua lähtötiedot. Heidän lisäksi haastateltiin myös ensimmäistä kertaa eArktisiin osallistuvia tanssijoita ja koreografeja eri puolilta Suomea. Osa vastaajista oli ensimmäistä kertaa mukana tapahtumassa, kun taas osa vastaajista oli osallistunut aiempina vuosina Arktisten Askelten lähitapahtumaan.

Toisen vaiheen haastatteluihin kutsuttiin vuoden 2021 haastatteluiden ensimmäiseen vaiheeseen osallistuneet henkilöt. Yhteydenottojen myötä kävi ilmi, että kaikki eivät olleet pystyneet osallistumaan tapahtumaviikonloppuun, jonka vuoksi otantaa laajennettiin koskemaan kaikkia 2021 tapahtumaan osallistuneita. Ensimmäisen vaiheen haastatteluihin osallistuneista koreografeista kaikki osallistuivat tapahtumaan, mutta tanssijoiden joukosta osallistuneita oli vain neljä yhdeksästä. Yhtenä suurimpana syynä etenkin Uudenmaan alueella asuvien osallistumattomuuteen oli haastatteluiden mukaan tiukentuneet koronarajoitukset, jotka rajoittivat tanssiryhmien kokoontumista. Kaksi ensimmäiseen haastatteluun osallistuneista tanssijoista eivät avanneet syytä osallistumattomuudelle.

Teemahaastatteluihin osallistui eArktisten osallistujia eri puolilta Suomea (taulukko 2). Haastateltavien valinta suoritettiin paikkakuntaperusteisesti, jotta maantieteellinen edustus olisi mahdollisimman laaja, ja haastatteluihin osallistui sekä ryhmä- että sooloteoksen tanssijoita ja koreografeja. Haastattelut olivat pikavies-tintäpalvelu Zoomin välityksellä tehtyjä teemahaastatteluita ja ne tallennettiin tutkijan tietokoneelle litterointia varten GDPR huomioon ottaen. Laadullisen tutkimuksen ollessa kyseessä haastateltavien määrä haluttiin pitää pienenä, jotta voitaisiin tutkia syvällisemmin yksilön kokemusta eArktisista. Haastatteluaineisto on käsitelty nimettömänä.

TAULUKKO 2. Haastatteluihin osallistuneiden lukumäärät alueittain jaoteltuna

	Tanssija 2020	Koreografi 2020	1. vaihe Tanssija 2021	1. vaihe Koreografi 2021	2. vaihe Tanssija 2021	2. vaihe Koreografi 2021
Etelä-Karjala	2	1	2		2	
Keski-Suomi				1		1
Pirkanmaa	1	2				
Pohjois-Pohjanmaa	1	2	2	1		1
Uusimaa			1		1	
Varsinais-Suomi			4	1	1	1
Yhteensä	4	5	9	3	4	3

Taulukossa 3 on eriteltyä haastatteluihin osallistuneiden tanssijoiden lukumäärä ja ikäjakauma. Koreografien iän ei nähty olevan tutkimuksellisesti relevantti asia, sillä he tarkastelivat yhteisöllisyyden toteutumista pääosin ryhmänsä näkökulmasta.

TAULUKKO 3. Haastatteluun osallistuneiden tanssijoiden lukumäärä ja ikäjakauma

Ikä	Tanssija 2020	1. vaihe Tanssija 2021	2. vaihe Tanssija 2021
8	1		
11	2		
12	1		
13		2	2
16		2	1
17		1	
24		4	1
Yht.	4	9	4

Helmi-maaliskuun vaihteessa 2021 aikana järjestettiin kaksiosainen tulevaisuusverstaas-työpaja, johon osallistuivat Oulun ammattikorkeakoulun toisen vuosikursin tanssiopettajaopiskelijat, sillä he edustavat taustansa ja ikänsä puolesta kohderyhmää. Koronarajoitteiden vuoksi työpaja järjestettiin Zoomissa ja työpajassa saadut ideat koostettiin ryhmäkohtaisesti sähköiseen työtilaan. Tanssinopettaja-

opiskelijat olivat osallistuneet syksyn 2020 eArktisiin pääasiassa ajanvieteohjelmien vetäjinä, joten heillä oli etukäteistietoa siitä, millainen tapahtuma on kyseessä. Opiskelijoiden tulevaisuusverstaas-työpajan kulkua käsitellään enemmän luvussa 5.2. Tapahtuman jälkeen järjestettiin tapahtumassa työskennelleille tanssinopettajaopiskelijoille palautekeskustelu, jossa kerättiin työryhmäkohtaisesti palautetta tapahtumasta. Huhtikuussa 2021 järjestettiin haastatteluiden toinen vaihe, jossa haastateltiin toisen kerran aikaisemmin haastateltuja osallistujia, ja otanta laajennettiin tuolloin koskemaan kaikkia osallistujia.

5 TUTKIMUKSEN ANALYYSI JA TULOKSET

Tässä luvussa esitellään virtuaalisen tanssitapahtuman toteutumista eArktiset-tanssitapahtumassa. Haastatteluaineiston pohjalta saatuja tuloksia käsitellään luvussa 5.1. Tutkimuskohteena on Arktiset Askeleet -tanssitapahtuma, joka järjestettiin virtuaalisena eArktiset-tanssitapahtumana vuonna 2021.

5.1 Haastatteluiden tulokset

Taulukossa 4 on esitetty haastatteluiden tulokset teemoittain eriteltynä. Taulukoon on eritelty soolo- ja ryhmäteosten tanssijoiden ja koreografioiden haastatteluiden tulosten keskiarvo, joita käsitellään taulukon alla tarkemmin jokaisen teeman yhteydessä. Haastatelluista vuonna 2020 kaksi osallistui tapahtumaan yksin kotoa ja seitsemän ryhmän kanssa yhteisestä tilasta. Vuonna 2021 haastatelluista kuusi osallistui yksin kotoa ja kaksi ryhmän kanssa.

TAULUKKO 4. Haastatteluiden tulokset teemoittain eriteltynä

	Osallistumispaikka	Ajanvieteohjelmiin osallistuminen	Kameran käyttö	Yhteydenpito muiden kanssa	Yhteisöllisyyden tunne
soolo 2020	kotoa	paljon	paljon	henkilökunta	osittain
ryhmä 2020	yhteinen tila	paljon	paljon	henkilökunta	osittain
soolo 2021	kotoa	jonkin verran	jonkin verran	henkilökunta, muut osallistujat	osittain
ryhmä 2021	kotoa	jonkin verran	jonkin verran	henkilökunta, muut osallistujat	osittain

Osallistumispaikka

Osallistumispaikassa ilmeni haastatteluiden perusteella eroavaisuuksia eri vuosien välillä. Taulukosta 4 nähdään, että vuonna 2020 ryhmämuotoinen osallistuminen oli pääasiallinen osallistumistapa suurien ryhmien kohdalla, kun taas vuonna 2021 tapahtumaan osallistuttiin pääosin kotoa. Yksi suuri syy muutokseen oli tiukentuneet kokoontumisrajoitukset, mutta myös tilanpuute aiheutti hankaluuksia. Vuonna 2020 koreografien oli mahdollisuus kokoontumisrajoitusten puitteissa varata tanssisaleja ja päiväkodin liikuntasaleja viikonlopun ajaksi käyttöön, mutta vuonna 2021 tiloja ei juurikaan vuokrattu ulkopuolisille koronan takia. Sooloteosten tanssijat osallistuivat molempina vuosina kotoaan.

Niiltä yhteisöiltä, jotka eivät olleet osallistuneet tapahtumaan vuonna 2021 lainkaan, tiedusteltiin sähköpostitse syitä osallistumattomuudelle. Ryhmäteoksen tanssijoille yksin kotoa osallistuminen ei ollut haastatteluiden perusteella ideaalitalanne, sillä he kaipasivat vuorovaikutusta oman ryhmän tanssijoiden kesken. Erään koreografien mukaan hänen ryhmänsä tanssijat ovat olleet pitkään etäkoulussa, jonka vuoksi tanssijat kaipasivat vapaa-ajalleen jotain muuta kuin yksin koneen ääressä istumista. Työikäisten osallistujien kohdalla poisjäännin syynä oli usein työt tai muut perhesyyt. *”Jotkut oli töissä myös lauantaipäivänä. Se on eri asia sitten kun – – konkreettisesti lähetään jonnekin, niin sithän me ollaan siinä tapahtumassa koko aika, niin sit se osallistuminenkin on erilaista.”* Nämä tulokset korreloivat Owal Groupin tekemän tutkimuksen kanssa, jossa lisääntynyt näyttöaika koettiin pääosin raskaana.

Ajanvieteohjelmiin osallistuminen

Ajanvieteohjelmien osallistumisaktiivisuudessa ilmeni haastatteluiden perusteella suuria eroavaisuuksia vuosien 2020 ja 2021 välillä, jotka ovat nähtävillä taulukossa 4. Vuonna 2020 sekä ryhmä- että sooloteosten tanssijat osallistuivat lähes kaikkeen viikonlopun aktiviteettiin, mutta vuonna 2021 aktiivisuutta oli selkeästi vähemmän. Vähäisen osallistumisaktiivisuuden yhdeksi syyksi nousi etäkoulun ja -työn myötä lisääntynyt ruutuaika, jolloin osallistujat halusivat priorisoida aikansa heitä eniten kiinnostavaan ajanvietteeseen. Ryhmäteosten kohdalla yksi merkittävä syy osallistumisaktiivisuuden vähyydelle oli oman yhteisön läsnäolon puuttuminen. Tanssiryhmistä muodostuu teoksen harjoitusaikana oma

yhteisönsä, jossa yhteenkuuluvuuden tunne voi olla rakentunut vuosien saatossa hyvin vahvaksi. Haastatteluissa nousi esille ryhmäteosten tanssijoiden tarve saada viettää aikaa oman ryhmän kesken, jolloin he voisivat jakaa kokemuksia ja osallistua aktiviteetteihin yhdessä, mikä taas vahvistaa tanssiryhmän yhteisöllisyyden tunnetta. Kun tätä mahdollisuutta ei ollut koronan vuoksi käytettävissä, motivaatio osallistumiselle väheni.

Vuonna 2020 kokoontumisrajoitukset eivät olleet niin tiukat, joka näkyi suoraan ajanvieteohjelmien suurempana osallistujamääränä. Tuolloin tapahtumaan osallistuttiin myös pääasiassa koreografin kanssa, jolloin osallistumiseen ei vaikuttanut mahdolliset puutteet itseohjautuvuudessa. Erään vuoden 2020 soolotanssijan haastattelussa kävi ilmi myös korona-ajan luoma kaipuu yhdessä tekemiseen, ja hän koki eArktisten tanssileikkien helpottaneen tilannetta. *”Mulla ei ole muuten hirveänä paikkoja, joissa mä voisin porukalla leikkiä tai silleen. Koulu on niinku ainoa tällä hetkellä.”*

Haastatteluiden perusteella koreografeilla osallistumiseen vaikuttivat vuodesta riippumatta pääasiassa muut työt, tapahtumaa varten varattujen työtuntien vähäinen määrä tai lisääntynyt ruutuaika etätöiden vuoksi. Vuonna 2020 vain viidesosa haastatellusta koreografista katsoi pelkästään katselmukslähetysten, mutta vuonna 2021 määrä nousi neljäsosaan. Yhden haastateltavan mukaan osallistumisprosentti olisi ollut hänellä suurempi, jos olisi voinut osallistua tapahtumaan yhdessä tanssijoiden kanssa.

Tapahtuman ajanvieteohjelmat koettiin molempina vuosina hyvinä heidän osaltaan, jotka niihin osallistuivat. Vuoden 2020 lastentanssitapahtumaan osallistuneiden tanssijoiden ajanvieteohjelmien suosikeiksi muodostuivat iltadisco, Ravikilpailut-leikki, taiteilijavieraan pitämä näyttämötaistelutyöpaja ja yllätysvieras. Vuonna 2021 suosituimmiksi ajanvieteohjelmiksi nousivat tanssijahaastattelut, positiivisen palautteen seinä, luento tanssijan palautumisesta, taiteilijavieraan työpaja ja stepin tanssityöpaja. Kumpanakin vuonna ohjelman määrä koettiin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta sopivaksi. Perustelut sopivuudelle olivat kuitenkin erilaiset eri vuosina, ja vastauksien vaihtelevuutta selittänee osittain

ryhmän tanssijoiden ikä, koreografian sitoutuneisuus tapahtumaan osallistumiseen ja kokoontumisrajoitukset.

Vuonna 2020 ajanvieteohjelmiin osallistuttiin pääosin yhdessä ryhmän ja koreografian kanssa tanssijoiden ollessa lapsia, jolloin runsas ohjelman määrä ja ryhmän läsnäolo auttoivat yhteisöllisyyden tunteen saavuttamisessa paremmin. Vuonna 2021 haastatellut tanssijat olivat nuoria aikuisia, jotka osallistuivat tapahtumaan pääasiassa yksin kotoaan. Tällöin he pystyivät osallistumaan ajanvieteohjelmiin ja katselmuksiin omien aikataulujensa ja kiinnostuksen mukaisesti, mutta yksin pitkään koneen ääressä oleminen tuntui vastaajista raskaalta. Eräs vuoden 2020 tapahtumaan osallistunut soolotanssija kuitenkin koki motivaationsa tanssin suhteen kasvaneen tapahtuman myötä, vaikka osallistui kotoaan käsin. *”Et se ei ollut sitä samaa, ku mitä ollaan täällä ite tehty, vaan siinä tuli sellasta vähän niinku erilaisuutta niin se omalla tavallaan myös innosti jatkamaan tanssia.”*

Kameran käyttö

Kameran ja mikrofoniin käytössä oli haastatteluiden perusteella eroavaisuuksia eri vuosien väleillä (taulukko 4). Vuonna 2020 osallistujilla oli pääsääntöisesti kamera päällä ajanvieteohjelman aikana, mutta vuonna 2021 kameran käyttö oli selkeästi vähäisempää. Ensimmäisen vaiheen haastatteluiden mukaan kaikki haastateltavat olivat valmiita laittamaan kameran päälle, sillä he olivat tottuneet etäopintojen ja -töiden myötä sen käyttöön, mutta lopulta vain neljä osallistujaa kahdestatoista käytti kameraa päällä vuoden 2021 tapahtuman aikana. Yhtenä syynä kameran vähäiseen käyttöön voitaneen pitää osallistumispaikan muutosta vuoteen 2020 verrattuna, sillä vuoden 2021 ensimmäisen vaiheen haastattelussa ilmeni, että kynnyks kameran päälle laittamiseen on suurempi yksin osallistuessa kuin ryhmässä. Kaikki osallistujat eivät kuitenkaan voineet pitää huonojen tietoliikenneyhteyksien takia kameraa päällä, vaikka olisivat niin halunneet.

Kynnyks kameran päälle laittamiseen oli kuitenkin pienempi molempien vuosien sooloteoksen tanssijoilla, sillä he olivat valmistautuneet osallistumaan tapahtumaan joka tapauksessa yksin. He myös saattoivat kuulua siihen joukkoon, jotka

kokivat etänä olemisen helpoksi ja toimivaksi tavaksi. Toinen heistä halusi rohkaista omalla esimerkillään muita kameran käyttöön. *”Että mä voin näyttää muillekin, että en ole vain musta näyttö, vaan täällä on tyyppi, joka oikeesti tekee näitä hommia ja näin.”* Tässä toteutuu hyvin McMillanin yhteisöllisyyden kriteerien mainitsema vaikuttaminen, jossa yksilö kokee olevansa merkityksellinen ryhmälle ja ryhmä merkityksellinen yksilölle.

Molempien vuosien haastatteluissa nousi esille myös toisten mallikäyttäytymisen vaikutus: mitä useampi kamera oli päällä, niin sitä helpompaa oli laittaa myös oma kamera päälle. Etenkin lapsiryhmien kohdalla mallikäyttäytyminen ja yhdessä tekeminen rohkaisivat vuorovaikutuksellisempaan viestintään. Eräs vuoden 2021 osallistuja olisi ollut halukas pitämään kameraa enemmänkin päällä, mutta hän olisi ollut osallistumisena aikana ainoa kamerallinen osallistuja vetäjien lisäksi, ja piti sen vuoksi kameran kiinni. Edellä kuvatun tilanteen vuoksi osallistujille ei kannattaisi useita verkkokoulutuksia pitäneen Elisa Ahosen (2021) mukaan tarjota yhtenä vaihtoehtona kameran sulkemista. Hänen havaintojensa mukaan ihmiset mieluummin pitävät kameran kiinni, jos he saavat siihen mahdollisuuden. Hän on ratkaissut tilanteen siten, että hänen verkkokoulutuksissaan kamerat ovat oletusarvoisesti aina päällä. Osallistujat ovat antaneet hänelle tästä tavasta paljon positiivista palautetta, sillä kamerayhteyden on koettu vahvistavan yhteisöllisyyden tunnetta. Ahosen mukaan mallikäyttäytyminen luo voimakkaan ryhmäpaineen kameran päällä pitämistä kohtaan, joka ilmenee siten, että ne, joilta jostain syystä katoaa kuvayhteys tilapäisesti, pahoittelevat tilannetta ja pyrkivät palauttamaan kuvayhteyden niin nopeasti kuin mahdollista.

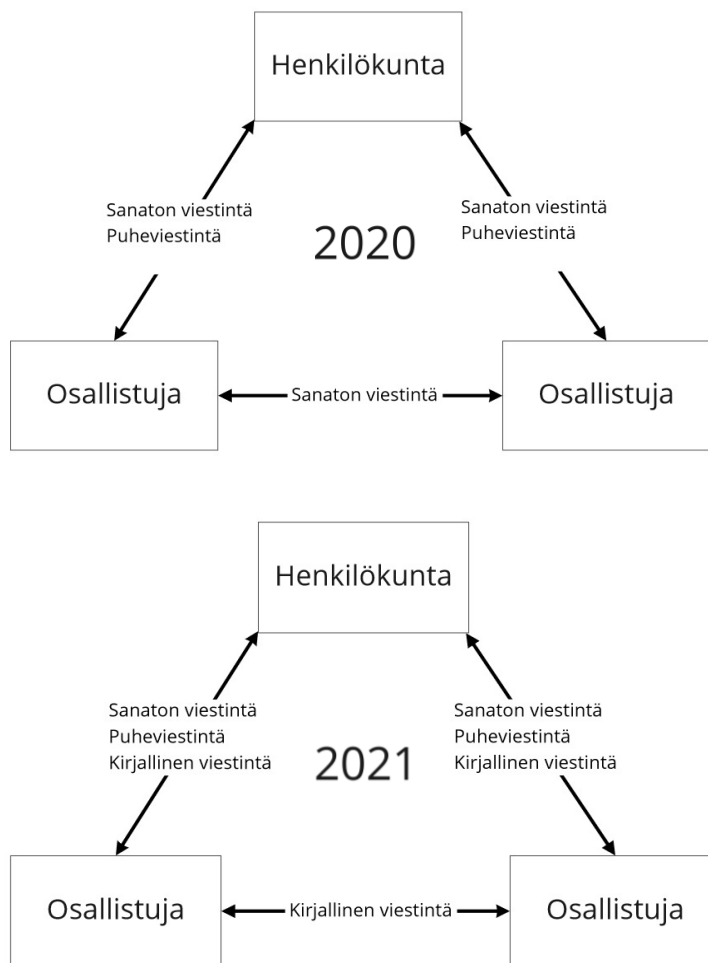
Yhteydenpito muiden kanssa

Yhteydenpidossa muiden osallistujien kanssa tapahtui muutos vuoteen 2020 verrattuna. Vuonna 2020 kommunikaatio suuntautui pääasiassa tanssinopettaja-opiskelijoiden ja taiteilijavieraan suuntaan, mutta vuonna 2021 osallistujat kommunikoivat sen lisäksi keskenään (taulukko 4).

Vuoden 2020 tapahtumassa osallistujia kannustettiin ottamaan yhteyttä toisiin osallistujiin kameran tai pikaviestipalveluiden välityksellä, mutta haastatteluiden mukaan näin ei juurikaan tapahtunut. Yksi vuoden 2020 koreografi arveli omalta

osaltaan tietotaidon puutteen olleen syynä kommunikoinnin vähyyteen, jonka vuoksi pikaviestintäpalvelua ei osattu käyttää niin hyvin kuin olisi haluttu. *”Zoom oli siinä vaiheessa vielä itellekkin ihan vieras kapine. – – Me ei silloin oltu aktiivisia sen (kommunikaation) suhteen, varmaan just silleen, että ei tajuttu.”* Osittain vähäisen kommunikaation syynä voi olla myös luvussa 3.1 mainitut puutteelliset vuorovaikutteisen verkkoviestinnän taidot. Osallistujat kuitenkin kommunikoivat tanssinopettajaopiskelijoiden kanssa ja reagoivat heidän kysymyksiinsä joko elekielillä tai mikrofonin välityksellä. Kuviosta 5 on nähtävillä vuosien 2020 ja 2021 eArktisten keskeiset viestintämuodot ja niiden eroavaisuudet. Vuonna 2020 keskeisiä viestintämuotoja olivat haastatteluiden perusteella sanaton viestintä ja puheviestintä, jota tapahtui pääasiassa vain henkilökunnan ja osallistujien välillä. Osallistujien välistä puhe- tai kirjallista viestintää ei ilmennyt lainkaan, vaan ainoa kommunikointikanava heidän välillään oli sanaton viestintä eleiden, ilmeiden ja liikkeiden avulla kamerayhteyden kautta.

Vuonna 2021 keskeisissä viestintämuodoissa tapahtui muutos. Sanattoman viestinnän sijaan osallistujat hyödynsivät osallistujien välisessä vuorovaikutuksessa pääosin kirjallista viestintää. Luvussa 5.3 käsiteltävän palvelupolun uudistuksen myötä osallistujat hyödynsivät jossain määrin kaikkia kolmea viestintämuotoa henkilökunnan kanssa kommunikoidessaan, joka oli selkeä parannus vuoden 2020 tilanteeseen. Osallistujat kokivat, että kirjallinen viestintä vahvisti yhteisöllisyyden tunnetta, sillä tuolloin vuorovaikutus oli molemminpuolista ja he pystyivät kirjoittamisen avulla ilmaisemaan itseään selkeämmin. Yleisimmät kommunikointitavat vuonna 2021 olivat lähetyksen chat, positiivisen palautteen seinä ja eri sosiaalisen median kanavat. Viestimuotojen lisääntyminen voi osittain johtua myös etätyöskentelyyn rutinoitumisesta, yhteisöllisyyden kaipuusta, tanssijoiden iästä ja tapahtumaorganisaation antamista vinkeistä ja ohjeista onnistuneeseen virtuaaliseen kommunikointiin ja laitteiden käyttöön.

KUVIO 5. Erot vuorovaikutustavoissa vuosien 2020 ja 2021 osallistuneiden välillä

Yhteisöllisyys

Arktisten Askelten vahvuuden, yhteisöllisyyden ja yhdessä osallistumisen, tärkeys myös eArktisissa tuli haastatteluissa vahvasti esille. Yhteisöllisyyden koettiin antavan tietynlaista lisäarvoa virtuaaliselle tapahtumalle. Aikaisemmin lähitapahtumaan osallistuneet kolme tanssijaa kertoivat, että heille kanssakäyminen muiden eArktisiin osallistuvien kanssa on tärkeä ja arvokas lisä, mutta tärkeintä lopulta on ajanvietto ja ryhmäytyminen oman tanssiryhmän kesken. Haastatteluiden perusteella yhteisöllisyyden tunne toteutui osittain kumpanakin vuonna, mutta eri tavoin osallistumispaikan takia. Vuoden 2020 vastaajat kokivat kameran päällä pitämisen lisäävän yhteisöllistä oloa, kun taas 2021 vastaajat kokivat yhteisöllisyyttä, kun pääsivät itse vaikuttamaan asioihin. Molempien vuosien haastateltavien yhteisöllisyyden tunne siis noudatti yhteisöllisyyden perusolemusta, vaikka toteutusmuodossa oli eroavaisuuksia.

Molempina vuosina koreografit, jotka saivat järjestettyä yhteisen tilan osallistumista varten, tunsivat tanssijoidensa ohella osallistuneensa ryhmänsä kanssa yhteisölliseen tapahtumaan. Suurin tekijä tunteen muodostumiselle oli ryhmän kanssa jaettu kokemus interaktiivisesta osallistumisesta kameranyhteyden kautta muiden tapahtuman osallistujien kanssa. Tuolloin he pääsivät näkemään muita osallistujia tekemässä samaa asiaa, joka loi mielikuvan yhdessä olemisesta. *”Minusta se (ryhmänä osallistuminen) oli tosi ihana, ja toi nimenomaa sitä pointtia siihen, että nimenomaa yhdessä tehtiin jotain sen tapahtuman ympärillä muutakin kuin se video.”* Molempina vuosina haastateltavien mukaan yhteisöllisyyttä lisäsi myös sosiaalinen media, jonne ryhmän tanssijat kuvasivat materiaalia ja jossa he katsoivat myös muiden tuotoksia. Yhteisöllisyyttä lisäsi haastatteluiden perusteella myös luvussa 3.1 mainittu vetäjien innostuneisuus ja leikkisyys. Yhdelle tanssijalle ohjelman vetäjien reaktio kameran päälle laittamiseen oli jäänyt mieleen. *”Sitten ku oli se letkajenkka tai näitä ajanvietto-ohjelmia, niin siinä ku laitto kameran päälle, niin oli ihana nähdä miten ne vetäjät vaikutti silleen ilostuvan siitä.”*

Vuonna 2021 kotoa osallistuneet koreografit ja tanssijat kokivat yhteisöllisyyttä viikonlopun aikana, mutta arvelivat kokemuksen olevan kuitenkin vähäisemmän kuin mitä se ryhmän kanssa osallistuessa tai lähitapahtumassa olisi ollut. Luvussa 3 käsitelty yhteisöllisyyden rakentaminen ja ylläpitäminen on haastavampaa toteuttaa silloin, kun osallistujat ovat yhteydessä pääasiassa heidän oman yhteisönsä ulkopuolisten yksilöiden kanssa. Tällöin yhteisöllisyyden rakentamisessa tulee hyödyntää luvussa 3 mainittua samankaltaisuutta muiden osallistujien kanssa: olemme kaikki yhdessä yksin. Tätä hyödynnettiin ajanvieteohjelmien suunnitteluvaiheessa ja se heijastui positiivisesti haastatteluvastauksissa. Yhteisöllisyyttä lisääviä tekijöitä kotoa osallistuneilla olivat positiivisen palautteen seinä, sosiaalinen media, osallistujille räätälöity ajanvieteohjelma ja katselmukslähetysten juonnot. Vahvimmaksi yhteisöllisyyttä lisääväksi tekijäksi nousi haastatteluiden perusteella positiivisen palautteen seinä, sillä se vahvasti mukana olemisen kokemusta ja antoi mahdollisuuden päästä itse vaikuttamaan muihin tapahtumaan osallistujiin. *”Positiivisen palautteen seinä oli semmonen, että siitä mä kyl nautin kovasti. – Musta tuntuu, että moni ihminen on saanut siitä paljon iloa.”*

Katselmusten jälkeen tarjottiin mahdollisuus jutella muiden osallistujien ja vetäjien kanssa, mutta tämä herätti vastaajissa eriäviä ajatuksia. Osa vastaajista ei kokenut keskusteluihin osallistumista omakseen, mutta yksi soolona osallistunut tanssija oli mielissään tilaisuudesta päästä juttelemaan muiden kanssa teoksista. Hän toisaalta koki kiusallisena sen, että hän oli ainoa, joka jutteli ohjelmaa vetävien opiskelijoiden kanssa. *”Tuntu et vetäjät anto siihen tosi paljon ja sit tuntu ite saavan siitä tosi paljon, niin ehkä se vastakaiku ei ollut yhtä vahvaa muilta osallistujilta.”* Yksi tanssija taas koki hieman ahdistavana, kun kysyttiin mielipiteitä teoksista ja hän ei muistanut teosten nimiä.

Neljä vuoden 2021 haastateltavista koki sosiaalisen median lisänneen yhteisöllistä oloa ja kaksi vastanneista koki tapahtumaviikon julkaisujen valmistaneen heitä viikonlopun tapahtumaa varten. Järjestäjien tekemää työtä tapahtuman hyväksi arvostettiin ja sen koettiin lisäävän yhteisöllisyyttä. *”Sielt tuli se fiilis, että meitä on ajateltu ja meidän tarpeita on jotenki kuunneltu, kun siellä oli aika monipuolinen tanssiohjelmapaketti.”* Haastatteluiden perusteella tapahtumaorganisaatio siis onnistui tarjoamaan luvussa 2.1 mainitun kokemuksen inhimillisestä palvelusta.

Lähi- ja etätapahtuman yhteisöllisyyden toteutumisen erot kävivät ilmi haastattelussa. Koreografit, jotka ovat aikaisemmin osallistuneet Arktisten lähitapahtumaan, kokivat eArktisten olleen vähemmän yhteisöllinen tapahtuma kuin lähitapahtumana järjestetty Arktiset Askeleet. Suurimpana syynä vähäisempään yhteisölliseen tunteeseen oli spontaanien kohtaamisten puute. *”Juttelu keskenään jäi nyt. Kun aina niihin katselmuksiin tulee tuttuja opettajia eri paikoista ja nyt tavallaan sitä ei ollut.”* Haastatteluiden perusteella ryhmät kokevat lähitapahtumaan osallistumisen elämyksellisempänä, sillä se sisältää matkustamista sekä ajan viettämistä yhdessä oman ryhmän ja muiden osallistujien kanssa. Arktiset Askeleet -tanssitapahtuma koetaan haastateltavien mukaan enemmän tanssileiriviikonloppuna kuin varsinaisesti kilpailuna, jonka vuoksi tapahtumaan halutaan osallistua uudestaan vuosi vuoden jälkeen. *”Se tapahtuman rikkaus ja rakkaus on myös ne kaikki muut eli se junamatka ja muut.”*

5.2 Opiskelijoiden tulevaisuusverstas

Osallistujien ensimmäisen vaiheen haastatteluiden jälkeen järjestettiin toisen vuosikurssin tanssinopettajaopiskelijoille tulevaisuusverstas-työpaja luvussa 2.4 kuvatus menetelmäkuvauksen pohjalta. Perinteisestä menetelmästä poiketen työpajaan osallistuttiin koronarajoitusten takia etäyhteyden kautta Zoomin välityksellä, ja työpajan kaikki vaiheet toteutettiin paperittomasti. Tanssinopettajaopiskelijat ovat taustansa ja ikänsä puolesta Arktisten Askelten kohderyhmää ja heidän kaikki oli mahdollista saada yhtä aikaa paikalle, minkä vuoksi tulevaisuusverstas päätettiin järjestää heille eikä varsinaisille tapahtumaan osallistuville tanssijoille ja koreografeille. Tulevaisuusverstas ei ollut osallistujille entuudestaan tuttu, jolloin tulosten lisäksi työpajaan osallistuminen antoi osallistujille luvussa 2.4 mainitun oppimiskokemuksen tulevaisuusajattelusta ja yhteistoiminnallisesta kehittämisestä, joista voi olla hyötyä heille tulevaisuudessa tanssinopettajan työkennellessä.

Tulevaisuusverstaan ensimmäisessä työpajaosiossa käytiin läpi työpajan tarkoitus ja annettiin toimintaohjeet, jonka jälkeen siirryttiin Zoomissa pienempiin neljän hengen ryhmiin jatkamaan tulevaisuusverstas-mallin mukaista keskustelua virtuaalisen tanssitapahtuman yhteisöllisyyttä lisäävistä ajanvieteohjelmista. Tutkija seurasi pienryhmien työskentelyä työpajatyöskentelyn aikana ja antoi ohjausta tarvittaessa. Työpajan ensimmäisessä osiossa ratkaisuehdotusten rakentaminen aloitettiin ongelmakohtien nimeämisellä. Kaikki pienryhmän jäsenet saivat vapaasti esittää ongelmakohteita, ja yksi jäsen kirjasi esitetyt epäkohdat Word-tiedostoon. Tämän jälkeen jokaisella pienryhmän jäsenellä oli kolme ääntä jaettavaa haluamalleen ongelmakohteelle. Kaikki väitteet, joka saivat ääniä, nostettiin listan kärkeen ja otettiin käsiteltäväksi mielikuvitusvaiheessa. Mielikuvitusvaiheessa käytiin läpi ongelmavaiheessa nousseet väittämät, jotka käännettiin positiivisiksi. Ensimmäisen työpajaosion lopuksi pienryhmät palasivat yhteiseen tilaan, jossa jokainen ryhmä esitteli työpajassa kehitetyt väittämät.

Toinen työpajaosio aloitettiin pienryhmissä toteutetulla todellistamisvaiheella, jossa käsiteltäväksi otettiin pienryhmän mielikuvitusvaiheen eniten ääniä saaneet väittämät. Väittämille pohdittiin pienryhmän kesken käytännön ratkaisuja, joilla

väittämät toteutuisivat tapahtumassa. Pienryhmä sai esittää ideoita ilman rajoituksia ja yksi ryhmän jäsenistä kirjasi ideat Word-tiedostoon. Tämän jälkeen pienryhmät palasivat yhteiseen tilaan, jossa käytiin läpi jokaisen ryhmän ideat. Ideoiden läpikäymisen jälkeen siirryttiin jatkotoimenpidevaiheeseen, jossa siirryttiin noudattamaan tuplatimanttiprosessin *Kehitä*-vaihetta. Kehitä-vaiheen tuloksia käsitellään enemmän luvussa 5.3.

5.3 Palvelumuotoiluprosessilla yhteisöllistä ohjelmaa

Tutkimuksen palvelumuotoiluprosessissa oli jo aikaisemmin hyödynnetty luvussa 2.2 käsiteltyä tuplatimanttimallin *Löydä*-vaihetta teemahaastatteluiden osalta, jonka jälkeen siirryttiin tuplatimantin seuraaviin vaiheisiin. *Määritä*-vaiheeseen kuuluvan analysoinnin ja tulkinnan jälkeen palvelumuotoiluprosessissa siirryttiin *Kehitä*-vaiheeseen yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Tulevaisuusverstaas oli *kehitä*-vaiheen ensimmäinen iteraatiokierros, jonka jälkeen tanssinopettajaopiskelijat saivat käyttöönsä tulevaisuusverstaas tulosten lisäksi haastatteluiden antamat tulokset ohjelmatoiveista (liite 4) ajanvieteohjelmien suunnittelua varten. Haastateltavien ohjelmatoiveet jakautuivat neljään eri osa-alueeseen, jotka ovat ajanviete, iltadisco, tanssityöpajat sekä luennot ja seminaarit, joista ajanviete- ja iltadiscoideat sisältävät eniten osallistujien välistä vuorovaikutuksellista ohjelmaa, kun taas tanssityöpajat ja luennot sisältävät enemmän yhtä aikaa tehtävää ohjelmaa ilman osallistujien välistä vuorovaikutusta. Haastatteluissa ilmeni osallistujien halu vuorovaikutuksellista toimintaa kohtaan, joten *kehitä*-vaiheen suunnitelmissa pääpaino keskitettiin yhteisöllisyyden vahvistamiseen virtuaalisessa tapahtumassa ja siihen, millä tavoin osallistujia rohkaistaan kanssakäymiseen muiden osallistujien kanssa.

Palvelumuotoilun päämäärien mukaisesti suunnitteluvaiheessa kehitettiin olemassa olevia palveluita, jonka lisäksi myös kehitettiin täysin uusia ihmisten toiveita vastaavia palveluita. Suunnitelmissa haluttiin huomioida erilaiset osallistumismuodot ja tarjota eri väyliä tapahtumaan osallistumiselle. Kehittämistä varten

opiskelijat jaettiin uusiin pienryhmiin, joissa valittiin sekä haastatteluissa että työpajatyöskentelyn aikana esille tulleiden ideoiden joukosta toteuttamiskelpoiset ideat. Tässä vaiheessa opiskelijoiden oli tuplatimanttiprosessin mukaisesti sallittua liikkua eri kehittämisvaiheiden välillä kehitellessään uusia ideoita niin kauan, kunnes palvelu on valmis julkaistavaksi. Tarpeen vaatiessa opiskelijat saivat apua esimerkiksi aikataulujen suunnittelussa ja palvelukanavien käytössä. Pienryhmät jakautuivat siten, että puolet opiskelijoista huolehtivat sosiaalisen median suunnittelusta ja puolet huolehtivat ajanvieteohjelmien suunnittelusta.

Tuota-vaiheessa ennen tapahtumaviikonloppua tutkija tunnisti toisen vaiheen tuplatimanttiprosessin mukaisesti kaikki ne kehittä-vaiheessa luodut vaihtoehdot, jotka olisivat toimivia ja vastasivat asetettuihin tavoitteisiin mahdollisimman hyvin. Valittujen vaihtoehtojen taloudellista kannattavuutta ja teknistä toteutettavuutta arvioitiin sekä ennen tapahtumaa että tapahtuman jälkeen, jotta saatiin tietoon vaihtoehtojen hyötysuhde.

Kehitä-vaiheen tulokset

Kehitä-vaiheen tuloksina muodostui tapahtumaviikonlopulle aikataulu (kuvio 6), jonka ohjelmasisällössä otettiin huomioon tapahtumaan osallistuvat eri-ikäiset tanssijat. Tapahtumaviikonlopun ajanvieteohjelma koostui ajasta riippuvaisesta ja ajasta riippumattomasta ohjelmasta. Ajasta riippuvaisia ohjelmia oli muun muassa tanssityöpajat, ohjatut ajanvieteohjelmat, haastattelut ja iltadisco, kun taas ajasta riippumattomia oli positiivisen palautteen seinä, eri somekanavat ja Kahoot-tietovisa.

Tapahtumaviikonlopun aikataulu 2021

LAUANTAI alakouluikäiset

Klo	Kesto	Ohjelma
9:00-9:30	30min	Aamuherättely
9:30-10:10	40 min	Tanssityöpaja: Arktistanssi
10:10-10:15	5 min	Tauko
10:15-11:15	60min	Taiteilijavieraan työpaja + meet & greet Natasha Lommi (nuorten kanava)
11:15-11:25	10min	Ajanvietehojelma: Levyraati illan discoa varten
11:25-11:30	5min	Tauko
11:30-12:45	75min	Katselmus 1.
12:45-13:00	15min	Arviointikeskustelu/yleinen keskustelu
13:00-13:25	25min	Tanssityöpaja: Latino show
13:25-13:30	5min	Tauko
13:30-13:55	25min	Tanssityöpaja: Street
13:55-14:00	5min	Tauko
14:00-15:15	75min	Katselmus 2.
15:15-15:30	15min	Arviointikeskustelu/yleinen keskustelu
15:30-15:55	25min	Tanssityöpaja: Kansantanssi
15:55-16:00	5min	Tauko
16:00-17:15	75min	Katselmus 3.
17:15-17:30	15min	Arviointikeskustelu/yleinen keskustelu
17:30-17:50	20min	Ajanvietehojelmaa
17:50-18:00	10min	Tauko
18:00-19:00	60min	DISCO

LAUANTAI nuoret/aikuiset

Klo	Kesto	Ohjelma
9:00-9:45	45min	Tanssityöpaja: Improherättely
9:45-10:10	25 min	Ajanvietehojelma: hedelmäsalaatti, näen ruudussasi... jne.
10:10-10:15	5 min	Tauko
10:15-11:15	60min	Taiteilijavieraan työpaja + meet & greet Natasha Lommi (nuorten kanava)
11:15-11:25	10min	Sanallisen ohjeen tanssit
11:25-11:30	5min	Tauko
11:30-12:45	75min	Katselmus 1.
12:45-13:00	15min	Arviointikeskustelu/yleinen keskustelu
13:00-13:40	40min	Tanssityöpaja: Steppi
13:40-13:55	15min	Jutta Sulkala/ Tukholma Stockholms Konstnärliga Högskola
13:55-14:00	5min	Tauko
14:00-15:15	75min	Katselmus 2.
15:15-15:30	15min	Arviointikeskustelu/yleinen keskustelu
15:30-15:45	15min	Rosa Herpiö / Lontoo Laine Theatre Arts
15:45-15:55	5 min	Ajanvietehojelma: Arktistanssi
15:50-16:00	5min	Tauko
16:00-17:15	75min	Katselmus 3.
17:15-17:30	15min	Arviointikeskustelu/yleinen keskustelu
17:30-17:55	25min	Tanssityöpaja: Kansantanssi
17:55-18:00	5min	Tauko
18:00-19:00	60min	Tanssityöpaja: Kehonhuolto

SUNNUNTAI alakouluikäiset

Klo	Kesto	Ohjelma
10:00-10:30	30min	Tanssityöpaja: Viidakkoamuherättely
10:30-10:40	10min	Ajanvietehojelma
10:30-10:45	5min	Tauko
10:45-11:15	30min	Tanssityöpaja: Show
11:15-11:30	15min	Ajanvietehojelma: Arktistanssi ja kuulumiskierros
11:30-12:30	60min	Tanssijan palautuminen -luento (nuorten kanavalla)
12:30-12:50	20min	Arktistanssi ja yleistä pöhinää (nuorten kanavalla)
13:00-15:00	n. 120min	Loppunäytös

SUNNUNTAI nuoret/aikuiset

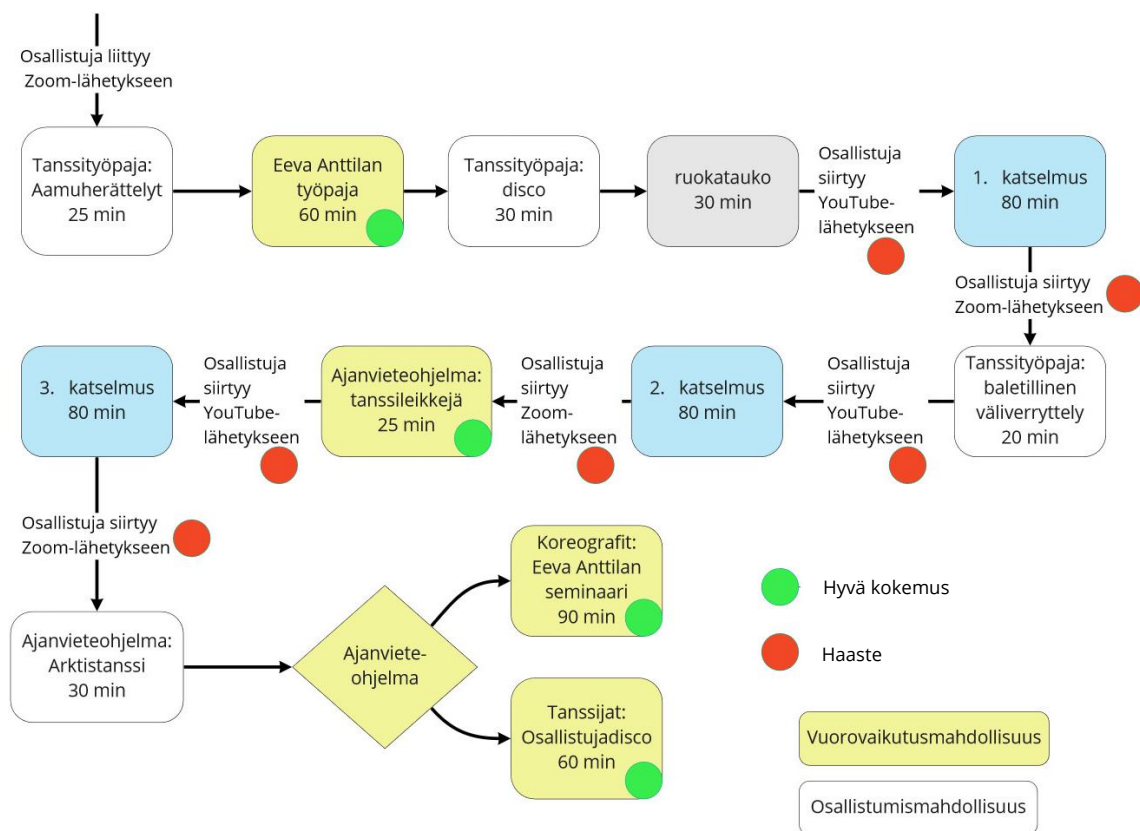
Klo	Kesto	Ohjelma
9:45-10:15	30min	Tanssityöpaja: Baletillinen aamulämmittely
10:15-10:30	15min	Heli-Maria Latola / Lontoo Trinity Laban conservatoire of music and dance
10:30-11:15	45min	Tanssityöpaja: Show
11:15-11:30	15min	Ajanvietehojelma: Arktistanssi ja kuulumiskierros
11:30-12:30	60min	Tanssijan palautuminen -luento (nuorten kanavalla)
12:30-12:50	20min	Arktistanssi ja yleistä pöhinää
13:00-15:00	n. 120min	Loppunäytös

KUVIO 6. Tapahtumaviikonlopun aikataulu

Osallistujille suunnattu ajanvietehojelma lähetettiin Zoomin kautta, jossa molemmille ikäryhmille oli oma kanava. Zoom-lähetykset lähetettiin Oamkin Linnanmaan kampuksen tanssisaleista ja opiskelijat huolehtivat kanavien toiminnasta ja ajanvietohjelmien ohjauksesta. Osallistujille toimitettiin ennen tapahtumaa aikataulujen lisäksi kirjalliset ohjeet Zoomin käytöstä ja käyttäytymisetiketistä.

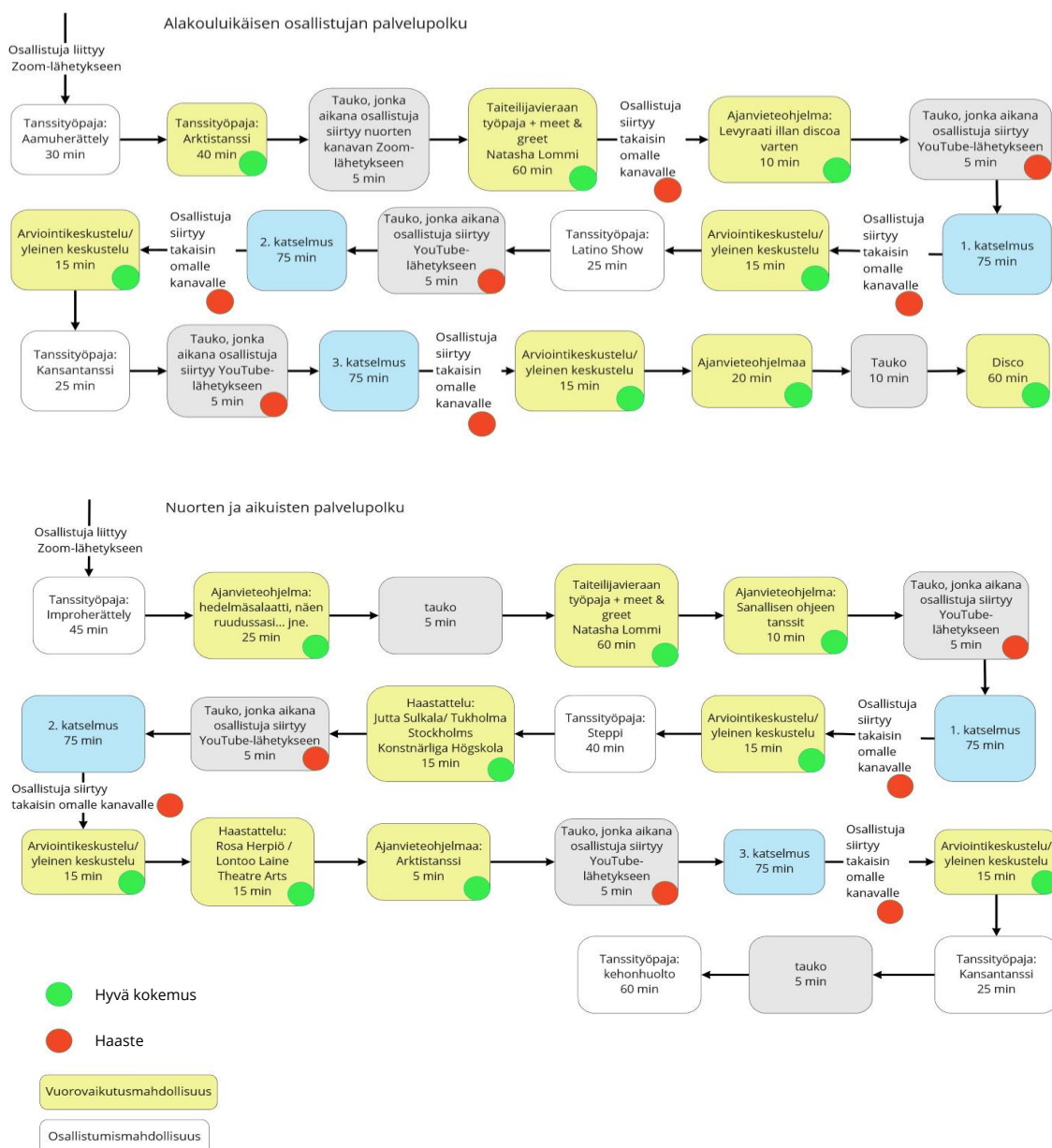
Kuviossa 7 on kuvattu vuoden 2020 eArktisten palvelupolku lauantapäivän osalta ennen uudistamista, jonka pohjalta kehitystyötä lähdettiin tekemään. Suurin kehitystyö koski pääasiassa lauantaita, sillä tuolloin tapahtuma kestää ajallisesti koko päivän. Sunnuntaina aikarajoitteita asettaa kesäaikaan siirtyminen sekä taiteilijavieraan työpaja ja loppukatselmus, jolloin osallistujille suunnatulle muulle ajanvietteohjelmalle ei juurikaan jää aikaa. Kuviossa 8 on esitetty uudistetut palvelupolut.

Polkuihin on merkitty keltaisella värillä kaikki ne pisteet, joissa osallistujia kannustettiin vuorovaikutukselliseen toimintaan ohjelmasisällön avulla. Valkoisella värillä merkityt kohdat ovat pisteitä, joissa vuorovaikutus oli toivottua, mutta ei pakollista osallistumisen kannalta. Sinisellä värillä merkittyjen katselmuksien aikana osallistujilla ei ollut mahdollisuutta vuorovaikutukseen muiden osallistujien tai tapahtuman henkilökunnan kanssa lähetystekniikasta johtuvista syistä. Osallistujien hyvien kokemusten pisteet on merkitty vihreällä värillä ja punaisella haastepisteet.

KUVIO 7. Vuoden 2020 eArktisten tapahtumapäivän palvelupolku ennen uudistamista

Teemahaastatteluiden ja työpajan pohjalta muodostui kaksi uutta tapahtumapäivän aikaista palvelupolkua. Kuviossa 8 on kuvattu alakouluikäisen sekä yläkouluikäisen ja sitä vanhemman osallistujan uudistetut palvelupolut. Aiempaan palvelupolkuun verrattuna osallistujille tarjotaan uudessa palvelupolussa ohjelmiasäiltöjen avulla enemmän mahdollisuuksia vuorovaikutukselliseen toimintaan. Lyhyiden taukojen määrää lisättiin aikatauluun vuoden 2020 haastatteluihin osallistuneiden toiveiden perusteella, jotta heille jäisi paremmin aikaa lähetysten välillä siirtymisiin.

KUVIO 8. eArktisten uudistetut tapahtumapäivän palvelupolut ikäryhmittäin ja -oteltuna.

Uudistetussa palvelupolussa huomioitiin myös haastateltavien tarve päästä keskustelemaan teoksista joko oman ryhmän tai muiden ajanvietelähetykseen osallistuneiden kanssa heti katselmusten jälkeen. He pystyivät valintansa mukaan joko osallistumaan keskusteluun lähetyksen vetäjien ja muiden osallistujien kanssa, jättämään anonyymejä kommentteja muiden teoksista positiivisen palautteen seinälle tai osallistumaan somen kautta keskusteluihin.

5.4 Opiskelijoiden kokemukset

Tanssinopettajaopiskelijoiden kokemukset tapahtuman ajanvieteohjelmasta erosivat osallistujien kokemuksista vuonna 2021. Siinä missä osallistujat arvostivat ajanvieteohjelman määrää ja mahdollisuutta valita mihin osallistuu, tanssinopettajaopiskelijat kokivat, että ajanvieteohjelmaa oli liikaa. Tähän vaikutti selkeästi osallistujien vähyys: opiskelijat eivät kokeneet motivoivana järjestää ajanvieteohjelmaa vain muutamalle osallistujalle, sillä tuolloin vuorovaikutuksen tunnetta osallistujien kanssa ei juurikaan päässyt syntymään. He olisivat toivoneet enemmän kamerayhteyttä osallistujien kanssa, sillä nyt he kokivat puhuvansa vain tyhjälle ruudulle.

Tanssinopettajaopiskelijoille on opintojen myötä muodostunut oma yhteisönsä, ja he tunsivat tapahtuman aikana eniten yhteisöllisyyttä tämän yhteisön kesken. Osallistujien kanssa yhteisöllisyyden tunteen muodostuminen jäi selkeästi vähäisemmäksi vähäisen kommunikaation ja kamerayhteyden takia, mutta ajoittain yhteisöllisyyden tunne saavutettiin. Yhteisöllisyyden tunteen voimakkuus myös vaihteli työtehtävien sisällä: sometiimiläiset saivat osallistujilta ja tapahtuman katsojilta reaaliaikaista palautetta toiminnastaan, joka lisäsi yhteisöllisyyden tunnetta.

6 POHDINTA

eArktiset oli ensimmäinen Suomessa tässä mittakaavassa virtuaalisesti järjestetty yhteisöllinen tanssitapahtuma, joten käytännön esimerkkejä vastaavanlaisesta tapahtumasta ei vielä vuonna 2020 ollut saatavilla. eArktisten haluttiin mukailevan Arktisten Askelten arvoja ja toteutustapaa mahdollisimman paljon, joten kehitystyö tehtiin alusta asti itse. Osallistujilla oli positiivisia ennako-odotuksia vuoden 2021 eArktisia kohtaan, jotka tapahtumaorganisaation iloksi täyttyivät odotetulla tavalla. Haastateltavien odotukset monipuolisesta tapahtumasta toteutuivat ja usean haastateltavan kohdalla jopa ylittyivät. Kiitosta keräsi erityisesti katselmukslähetykset, joista välittyi haastateltavien mukaan samanlainen tunnelma kuin lähitapahtuman katselmuksissa. Haastatteluihin osallistuneet koreografit olivat yhtä mieltä siitä, että virtuaalinen tanssitapahtuma ei kokonaan korvaa lähitapahtumana järjestettyä tapahtumaa, mutta se tarjoaa hyvän vaihtoehdon niihin tilanteisiin, kun lähitapahtumaa ei voida järjestää. Tutkimus osoitti, ettei yhteisöllisyyden tunne ole virtuaalisessa tapahtumassa yhtä vahva kuin lähitapahtumassa, mutta silti eArktiset onnistui tuottamaan yhteisöllisyyden tunnetta osallistujille ja sai heidät jossain määrin kommunikoimaan keskenään.

Tutkimuksen tulokset vastasivat tutkijan odotuksia, sillä tutkimuksen tuloksena syntyi palvelumuotoilun keinoin luotu virtuaalinen eArktiset-tanssitapahtuma, jossa otettiin huomioon käyttäjien toiveet. Tutkimuksen aikana kävi selkeästi ilmi, että palvelumuotoilun avulla voidaan löytää keinot yhteisöllisyyden rakentamiseen. Hyödyntämällä tilanteeseen sopivia palvelumuotoilun metodeja saadaan selvitettyä asiakkaiden todelliset tarpeet ja siten pystytään tuottamaan osallistujille kokonaisvaltaisempi tapahtuma. Asiakas- ja käyttäjätiedon analysoinnin aikana tulee kuitenkin muistaa, että haastatteluiden ja havainnointien luotettavuuden vaikuttaa aina tutkijan oma tulkinta (Tuomi & Sarajärvi 2018, 224), joka on syytä ottaa huomioon tämän tutkimuksen tutkimustuloksia hyödynnettäessä. Tässä tutkimuksessa saadut tulokset tuovat tapauskohtaista tietoa yhteisöllisyyden rakentumisesta virtuaalisessa tanssitapahtumassa. Laadulliselle tutkimuk-

selle ominaisesti otanta oli osallistujamäärään suhteutettuna pieni, joka tulee ottaa huomioon tuloksia hyödynnettäessä. Validointia varten tutkimusotantaa tulisi laajentaa merkittävästi.

Vuoden 2021 eArktisiin osallistuneiden odotusten täyttyminen ja joidenkin kohdalla jopa ylittyminen ei kuitenkaan ollut itsestäänselvyys, vaikka vuoden 2020 tapahtuma osoittautui menestykseksi. Vuonna 2020 osallistujilla ei ollut aikaisempaa kokemusta virtuaalisesta tanssitapahtumasta, joten he eivät tienneet mitä odottaa. Korona oli perunut siihen mennessä kaikki tanssitapahtumat, joten palopäästä tanssitapahtumaan edes virtuaalisesti oli kova. Lisäksi osallistujat olivat pääasiassa lapsia, joita usein on helpompi viihdyttää kuin nuoria ja aikuisia. Vuoden 2021 tapahtumaan mennessä myös muut toimijat olivat järjestäneet virtuaalisia tanssikilpailuja ja -katselmuksia, joten yhä useammalla tanssijalla ja koreografilla oli jo jonkinlainen käsitys siitä, millainen tapahtuma voisi olla kyseessä. Vuoden 2021 tapahtumaan osallistuivat lasten lisäksi myös nuoret ja aikuiset, joten samalla kaavalla tulevaa tapahtumaa ei pystytty järjestämään ikäryhmien välisten kiinnostusten kohteiden eroavaisuuksien vuoksi. Ensimmäisen ja toisen eArktisten välillä aikaa oli vain puoli vuotta, joten kehitystyö jouduttiin tekemään nopealla aikataululla tavanomaiseen vuoden mittaiseen ajanjaksoon verrattuna.

6.1 Prosessin arviointi

Tutkimuksen tavoitteena oli tunnistaa ja kuvata palvelumuotoilun avulla niitä tekijöitä, jotka vaikuttavat yhteisöllisen kokemuksen muodostumiseen virtuaalisessa tanssitapahtumassa. Tapahtuman kehitystyöhön otettiin mukaan sekä tapahtumaan osallistuvat tanssijat ja koreografit että tapahtuman työntekijöinä toimineet tanssinopettajaopiskelijat. Palvelumuotoilulle olennaisen asiakasymmärryksen muodostamisessa hyödynnettiin temahaastattelua, jotta saataisiin muodostettua kokonaiskuva siitä, mitä asiakas tapahtumalta todellisuudessa toivoo. Palvelumuotoilulle ominaisia yhteiskehittämisen menetelmiä taas hyödynnettiin tanssinopettajaopiskelijoiden kanssa tulevaisuusverstas-työpajametodin avulla. Prosessina tutkimus eteni suunnitelman mukaan.

Tutkimuskysymyksiin saatiin tutkimuksen avulla vastaukset. Tutkimuksessa kävi ilmi, että yhteisöllisyyden rakentumiseen virtuaalisessa tanssitapahtumassa vaikuttavat useat eri tekijät, joihin tapahtumanjärjestäjä voi omalla toiminnallaan pyrkiä vaikuttamaan. Näitä yhteisöllisyyttä rakentavia tekijöitä olivat ajanvieteohjelmien vetäjien kommunikointi osallistujien suuntaan, osallistumismuoto, kameran käyttö sekä yhteiset aktiviteetit. Kaikkea vastuuta yhteisöllisyyden rakentamiseen ei kuitenkaan voi asettaa tapahtumanjärjestäjän harteille, vaan myös osallistujalla on velvollisuus yhteisöllisyyden teorian mukaisesti osallistua yhteisöllisyyden rakentamiseen: hänen tulee haluta olla osa yhteisöä ja sen yhteisöllisyyttä.

Eniten yhteisöllisyyttä virtuaalitapahtumassa rakentaa tulosten pohjalta tapahtumanjärjestäjien vuorovaikutuksellinen kommunikointi osallistujien suuntaan eri kanavia hyödyntäen sekä yhteiset aktiviteetit. Tuloksista kävi ilmi, että osallistujien iällä on vaikutusta siihen, mitä viestintäkanavia ja -tapoja kulloinkin kannattaa hyödyntää. Lapset suosivat tapahtumassa enemmän toimintaan perustuvia aktiviteetteja, joissa on välillä mahdollisuus päästä vaikuttamaan ohjelman kulkuun kameran tai mikrofoniin välityksellä. Lapset myös kokivat erilaiset tanssileikit ja -pelit luontevaksi tavaksi olla sanattomasti yhteydessä muihin osallistujiin ja eivät juurikaan kaivanneet teoriapohjaista ohjelmaa. Nuorten ja aikuisten tapahtumassa taas korostui tiedon tarve: haluttiin saada lisätietoa tanssista ja tanssia-lastasta joko luentojen tai työpajojen avulla. Teoriapainotteisen ohjelman avulla nuorten ja aikuisten kynnys vuorovaikutteiseen kommunikaatioon pieneni, kun heillä oli selkeä viitekehys, joka asetti rajat kommunikoinnille. Nuoret ja aikuiset kokivat kirjoittamisen luonnollisimpana tapana kommunikoida muiden osallistujien kanssa, sillä tuolloin osallistujalla oli aikaa pohtia sanomaansa rauhassa. Yksittäisistä ajanvieteohjelmista eniten yhteisöllisyyttä lisääväksi koettiin positiivisen palautteen seinä, jonne osallistujat saivat käydä jättämässä anonyymisti positiivista palautetta näkemistään tanssiteoksista.

Osallistumismuodon huomattiin korreloivan yhteisöllisyyden tunteen syntymisen kanssa ryhmäteosten tanssijoiden keskuudessa. Tuloksissa ilmeni, että ryhmässä osallistuneilla yhteisöllisyyden kokemus oli vahvempi, mutta yksin kotoa osallistuneilla ryhmäteoksen tanssijoilla kokemus jäi vajaammaksi. Sooloteoksen

tanssijoilla vastaavanlaista korrelaatiota ei ollut nähtävillä, sillä he olivat valmistuneet osallistumaan tapahtumaan yksin. Siten heidän odotuksensa osallistumisavasta ja yhteisöllisyyden toteutumisesta olivat lähtökohtaisesti erilaiset verrattuna ryhmäteosten tanssijoihin.

Kameran käyttö lisää tulosten perusteella yhteisöllisyyden kokemusta kaikilla osapuolilla. Tutkijan oletus ensimmäisen vaiheen haastatteluiden perusteella oli, että kamera ja mikrofoni olisivat ensisijaisia kommunikaatiovälineitä osallistujien keskuudessa vuoden 2021 tapahtumassa, mutta tapahtuman aikana tutkijan seurattessa lähetyksiä ja viimeistään toisen vaiheen haastatteluissa ilmeni, että näin ei ollut. Tulosten eroavaisuuden taustalla saattoi olla kyse halusta miellyttää tutkijaa ja siten esittää itsensä paremmassa valossa (ks. Opinkirjo Kehittämiskeskus 2021) tai ryhmäpaine kameran kiinni pitämiseen oli yksilötasolla liian suuri. Vuoden 2020 tapahtumassa kameraa käytettiin enemmän kuin vuoden 2021 tapahtumassa, jonka voidaan haastatteluiden pohjalta tulkita olevan yksi syy yhteisöllisyyden tunteessa ja osallistumisaktiivisuudessa ilmenneiden erojen välillä.

Tavoitteena oli luoda suuntaviivat tanssitapahtuman yhteisöllisen virtuaalisen ajanvieteohjelman järjestämiseen ja antaa ideoita niiden toteuttamisesta. Uudistetusta palvelupoluista on nähtävissä vuorovaikutteisen ohjelman määrän lisääntyminen vuoden 2020 palvelupolkuun verrattuna. Tulosten mukaan yhdessä tekeminen vahvisti yhteisöllisyyden tunnetta, mikä vastaa tutkijan oletusta. Yhdessä tekemisen ei välttämättä tarvinnut olla reaaliaikaista, vaan yhteisöllisyyttä lisäsi myös omalla ajalla tehdyt aktiviteetit. Yksittäisten päivien runko on esitetty kuviossa 6, josta on nähtävillä myös ajasta riippuvaisten ajanvieteohjelmien sisältöä. Vuoden 2021 tutkimuksen kohteena olleet osallistujat kokivat ohjelman määrän sopivaksi, sillä he valitsivat omaan aikatauluun sopivat aktiviteetit, mutta tanssinopettajaopiskelijat kokivat päinvastoin. He kokivat ohjelmaa olleen liikaa ja sanallistivat turhautumisen tunnetta ajanvieteohjelmien pienestä osallistujamäärästä. Heille jäi käsitys siitä, että heidän työpanostaan ei arvostettu osallistujien joukossa vähäiseen osallistujamäärään ja kommunikaatioon perustuen, vaikka haastatteluiden perusteella osallistujat olivat todellisuudessa arvostaneet heidän tekemäänsä työtä. Tulosten mukaan kommunikaatiota kyllä tapahtui,

mutta enemmän osallistujien kesken sellaisten kanavien kautta, joka ei näyttäytynyt siinä hetkessä ajanviettohjelman vetäjille. Vuoden 2020 lastentanssitapahtumassa tilanne taas oli toinen, sillä tanssinopettajaopiskelijat ja osallistujat kommunikoivat keskenään mikrofonin ja kameran välityksellä, jonka ansiosta yhteisöllisyyden tunne oli suurempi myös opiskelijoiden osalta.

6.2 Kehittämisehdotukset

Tulevaisuudessa yhteisöllisyyden tunteen luomiseen, etenkin siinä tilanteessa, kun ei voida kokoontua samaan tilaan, kannattaisi panostaa enemmän jo ennen tapahtumaa esimerkiksi palvelumuotoiluun kuuluvien yhteiskehittämisen menetelmien avulla. Hyödyntämällä luvussa 2.3 mainittua monialaista yhteistoimintaa palvelua voidaan tarkastella useista eri näkökulmista, mikä auttaa kehittämään palvelua paremmin asiakkaiden tarpeita vastaavaksi. Tässä tutkimuksessa käytetty tulevaisuusverstaas on helppo työpajamenetelmä aloittaa yhteiskehittäminen, sillä se ei vaadi työpajan osallistujilta ennakkotietoja ja on suhteellisen helppo fasilitoijan järjestää. Tapahtuman osallistujien kanssa tehty yhteiskehittäminen tulevaisuusverstaan teorian mukaisesti sitouttaa heitä ja lisää sitä kautta heidän motivaatiotaan osallistua tapahtumaan myös siinä tapauksessa, jos he joutuvat osallistumaan yksin kotoa erillään omasta tanssiryhmästä. Työpajatyöskentely voi vaikuttaa positiivisesti yhteisöllisyyden tunteen vahvistumiseen luvussa 3 esitetyn McMillanin yhteisöllisyyden kriteerien mukaisesti jo ennen tapahtumaa eikä vasta sen aikana, kun yksilö on päässyt olemaan osa kehittämistä yhdessä muiden kanssa.

Virtuaalista tapahtumaa järjestettäessä on syytä pohtia kameran käyttöä yhteisöllisyyden luomisen välineenä. Tapahtumaorganisaatio pohti ennen vuoden 2021 tapahtumaa kameran käyttöä, mutta arveli mahdollisen kamerapakon vähentävän osallistumishalukkuutta. eArktisissa osallistujille annettiin vaihtoehtoksi sulkea kamera niin halutessaan, mutta näin ei kannattaisi toimia Elisa Aho-sen (2021) mukaan. Jälkikäteen pohdittuna kamerapakko olisi ollut hyvä idea yhteisöllisyyden kannalta, sillä tuolloin osallistujat olisivat saattaneet sitoutua tapahtuman ajanviettohjelmiin paremmin. Kamerapakko olisi omalta osaltaan auttanut

myös tanssinopettajaopiskelijoita kokemaan olonsa merkityksellisemmäksi, kun he olisivat saaneet visuaalisesti reaaliaikaista palautetta toiminnastaan. Kameran käytön pohtimisen yhteydessä olisi myös hyvä rajata keiden välille yhteisöllisyyttä halutaan rakennettavan: halutaanko osallistujan kokevan yhteisöllisyyttä enemmän oman ryhmänsä vai toisten osallistujien kesken. Jos kamerat eivät ole käytössä, yhteisöllisyys muodostuu helpommin fyysisesti samassa tilassa olevien kanssa. Yhteisöllisyyden muodon rajaamisessa tulee muistaa ottaa huomioon myös vallitseva tilanne maailmalla; onko tanssijoiden mahdollista kokoontua ryhmänä samaan tilaan vai joutuvatko tanssijat osallistumaan yksin.

Virtuaalista tanssitapahtumaa järjestäessä on näiden tulosten valossa syytä pohdita ajanvieteohjelmien ja taukojen välistä suhdetta sekä käytettäviä kommunikointikanavia. Osallistujien määrää yksittäisen ajanvieteohjelman kohdalla voi olla mahdollista lisätä vähentämällä tarjontaa, mutta haasteeksi nousee yhteisöllisyyden tunteen säilyminen. Yksi osallistujien yhteisöllisyyden tunteeseen vaikuttanut tekijä oli tulosten mukaan järjestäjien näkemä vaiva ajanvieteohjelman suunnittelussa. Se loi osallistujille tunteen toimintaan sitoutumisesta ja antoi heille kokemuksen siitä, että tapahtumaorganisaatio on ajatellut osallistujien parasta.

Luvussa 3 käsitellyn yhteisöllisyyden teorian mukaan yhteisöllisyys edellyttää yhteen kuulumisen tunteen syntymistä, kaikkien osapuolten sitoutumista yhteiseen toimintaan, kokemuksellisuutta ja yhteisön sisäisten normien muodostumista. Tämä herättää kysymyksen siitä, kuinka paljon tarjolla olevaa ohjelmaa voidaan vähentää ilman, että sillä olisi vaikutusta osallistujien kokemaan yhteisöllisyyden tunteeseen. Suurempi taukojen määrä toisaalta vapauttaisi järjestävältä taholta resursseja muihin tehtäviin tai voisi jopa vähentää tapahtuman kokonaistyömäärää. Yksi vaihtoehto voisi olla vapautuneiden resurssien suuntaaminen ajasta riippumattomien ajanvieteohjelmien suunnitteluun, sillä nuorten ja aikuisten keskuudessa ne koettiin mieluisana ohjelmana. Osallistujien näkökulmasta tarkasteltuna lisätauoit antaisivat heille taas enemmän aikaa olla yhdessä oman ryhmänsä kesken, mutta ongelmia voi syntyä silloin, jos ryhmäteoksen tanssijat joutuvat osallistumaan vuoden 2021 tapaan yksin kotoa.

Uudistetusta palvelupolusta käy ilmi osallistujien lukuisat siirtymiset eri kanavien välillä. Vuonna 2020 siirtymisiä oli vähemmän, koska lähetys oli suunnattu pelkästään alakouluikäisille, mutta vuonna 2021 käytössä oli kaksi eri kanavaa tanssijoiden laajan ikäskalan vuoksi. Vuonna 2021 käytettävissä oleva tekniikka ei mahdollistanut ajanvietelähetysten lähettämistä samaa kanavaa pitkin, sillä Zoomin huonejako (breakout rooms) ei tuolloin tukenut kahden eri musiikkia sisältävän lähetyksen lähetystä samaan aikaan. Sen vuoksi osallistujille jaettiin kaksi eri linkkiä ajanvieteohjelmiin, joista he pystyivät valitsemaan haluamansa lähetyksen. Palvelupoluissa nämä siirtymiset nähdään haasteina, sillä tuolloin on mahdollista menettää osallistuja joko teknisten vaikeuksien tai mielenkiinnon katoamisen vuoksi. Tulevaisuudessa siirtymisiä kahden kanavan välillä saataisiin vähennettyä lähettämällä kaikki ajanvieteohjelma vain yhden kanavan kautta, mutta tuolloin ongelmaksi voi nousta aikataulut. Jos tapahtumaan osallistuu sekä lapsia että nuoria, ohjelma pitäisi pystyä eriyttämään osallistujien iälle sopivaksi siten, ettei yhteisöllisyyden tunne vähenisi toiselle ikäryhmälle suunnatun ohjelman aikana. Kuten aikaisemmin todettiin, lapset viehättyvät enemmän erilaisista tanssileikeistä ja -peleistä, kun taas nuoret ja aikuiset haluavat saada tietoa, joten aikataulutuksessa tulee tehdä selkeä rajaus siitä, mitä ohjelmaa tarjotaan ja kenelle. Rajauksen myötä aikatauluun tulisi osallistujille automaattisesti lisätaukoja, mutta onko tämä kuitenkin paras ratkaisu yhteisöllisyyttä silmällä pitäen?

Tämä tutkimus mahdollistaa useita jatkotutkimuskohteita. Vaikutusta yhteisöllisyyden tunteen syntymiseen voisi tutkia esimerkiksi antamalla osallistujille ennen tapahtuman alkua koreografisen ryhmätehtävän, jossa tutkimusryhmät koostuisivat sekä pelkästään yhden teoksen tanssijoista että useiden eri teosten tanssijoista. Tutkimuksessa voisi tuolloin yrittää etsiä keinoja, joilla osallistujat saataisiin motivoitumaan yhteistyöhön tuntemattomien kanssa jo ennen tapahtumaa, ja tutkia onko sillä vaikutusta osallistumismotivaatioon siinä tapauksessa, jos tanssija osallistuu tapahtumaan yksin kotoaan. Muita jatkotutkimuskohteita voisi olla palvelumuotoiluun kuuluvan yhteistoiminnallisen kehittämisen työpajaan osallistumisen vaikutus osallistumismotivaatioon silloin, kun tanssija pääsee itse työpajaan ja voi siten osallistua suunnittelutyöhön. Myös digitaalisten palvelupolkujen tutkiminen auttaisi palveluntarjoajia kehittämään omia digipalveluitaan. Tulevai-

suudessa tutkimuskohteena voisi olla myös VR-lasien hyödyntäminen tanssitapahtumassa: voiko VR-laseilla vaikuttaa yhteisöllisyyden tunteen muodostumiseen, ja onko laseilla vaikutusta immerstiivisen kokemuksen muodostumisessa.

Digitalisaatio on mahdollistanut tanssitapahtumille uusia järjestämistapoja. Valmiudet virtuaalisen tanssitapahtuman järjestämiseen ovat Suomessa hyvät ja virtuaaliset tapahtumat voidaan tarvittaessa toteuttaa pienillä kustannuksilla. Kokemukset tanssitapahtumien digitalisaatiosta ovat olleet positiivisia niin järjestäjien kuin osallistujien taholla, ja nykyisen tiedon pohjalta on hyvä jatkaa kehitystyötä eteenpäin. Virtuaalisille tanssitapahtumille on eArktisten haastatteluiden pohjalta kysyntää, sillä kaikki koreografit olivat halukkaita osallistumaan myös tulevaisuudessa virtuaalisiin tanssitapahtumiin, jos ne eivät korvaa olemassa olevia tapahtumia. Virtuaaliset tanssitapahtumat nähdään hyvänä lisänä lähitapahtumien joukkoon, sillä ne mahdollistavat osallistumisen myös heille, jotka eivät jostain syystä pysty osallistumaan lähitapahtumana järjestettäviin tanssitapahtumiin. Maailman muuttuessa digitalisaatiosta on tullut osa arkea, ja pysyäkseen mukana, tanssialalla on tapahduttava muutoksia sekä kulttuurin että käytännön tasolla. Tanssialalla tapahtumien digitalisoinnista tuskin tulee koskaan lähitapahtumien korvaajaa, mutta se tarjoaa hyvän vaihtoehdon tanssikulttuurista ja yhteisöllisyydestä nauttimiseen.

LÄHTEET

Ahonen, Elisa 2021. KiddieJam-tuntien ohjaajakouluttaja. Haastattelu. 3.5.2021.

Aluehallintovirasto 2021a. Kooste koronarajoitusten sisällöstä. Hakupäivä 30.3.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69897587>

Aluehallintovirasto 2021b. Uudellamaalla on pidettävä yli 10 hengen asiakastiloja suljettuna 11.4. asti. Hakupäivä 4.5.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69904502>

Aluehallintovirasto 2021c. Kuuden henkilön kokoontumisrajoitukset jatkuvat Varsinais-Suomessa ja Satakunnassa. Hakupäivä 4.5.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69904295>

Aluehallintovirasto 2021d. Lounais-Suomen aluehallintovirasto jatkaa tartuntatautilain mukaisia rajoituksia. Hakupäivä 4.5.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69904149>

Aluehallintovirasto 2021e. Kokoontumisrajoitukset jatkuvat Itä-Suomessa - Pohjois-Karjala ja Pohjois-Savo. Hakupäivä 4.5.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69903780>

Aluehallintovirasto 2021f. Lapin sairaanhoitopiirin alueella kaikki yli 6 hengen tilaisuudet kielletty. Hakupäivä 4.5.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69902315>

Aluehallintovirasto 2021g. Pohjois-Pohjanmaalla kaikki yleisötilaisuudet ja yleiset kokoukset kielletään edelleen, turvatoimia noudattaen enintään 6 hengen tilaisuudet ovat mahdollisia (Pohjois-Suomi). Hakupäivä 4.5.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69902864>

Aluehallintovirasto 2021h. Länsi- ja Sisä-Suomen alueen kokoontumisrajoitukset jatkuvat maaliskuun ajan. Hakupäivä 4.5.2021. <https://avi.fi/tiedote/-/tiedote/69901886>

Aula, Pekka, Matikainen Janne & Villi, Mikko 2006. Verkkoviestintäkirja. Helsinki: Yliopistopaino.

Design Council 2007. 11 lessons: Managing design in global brands. Design Council. Hakupäivä 17.9.2021. https://www.designcouncil.org.uk/sites/default/files/asset/document/ElevenLessons_Design_Council%20%282%29.pdf

Design Council 2015. Design Methods for Developing Services. Hakupäivä 20.9.2021. <https://www.designcouncil.org.uk/sites/default/files/asset/document/Design%20methods%20for%20developing%20services.pdf>

Design Council 2021. What is the framework for innovation? Design Council's evolved Double Diamond. Hakupäivä 20.9.2021. <https://www.designcouncil.org.uk/news-opinion/what-framework-innovation-design-councils-evolved-double-diamond>

Hautamäki, Antti, Lehtonen, Tommi, Sihvola, Juha, Tuomi, Ilkka, Vaaranen, Heli, Veijola, Soile 2005. Yhteisöllisyyden paluu. Tampere: Tammer-Paino.

Helsingin kaupunki 2021. Pääkaupunkiseudun koronakoordinaatioryhmä suositaa, että tilojen sulku, tosiasiallisen etäisyyden vaatimus ja yleisötilaisuuksiin liittyvät rajoitukset jatkuvat. Hakupäivä 15.4.2021. <https://www.hel.fi/uutiset/fi/kaupunginkanslia/pks-ryhma-suositaa-11032021>

Hämäläinen, Kai, Vilkkä, Hanna & Miettinen, Satu 2011. Asiakasymmärryksen ja käyttäjätiedon hankkiminen. Teoksessa Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen (toim. Satu Miettinen). Helsinki: Teknologainfo Teknova, 60–75.

Ilmarinen, Vesa & Koskela, Kai 2015. Digitalisaatio. Yritysjohdon käsikirja. Lietua: Balto Print.

Innokylä 2021. Service blueprint. Hakupäivä 28.9.2021.
<https://innokyla.fi/fi/tyokalut/service-blueprint>

Joon, Koh & Young-Gul, Kim 2003. Sense of virtual community: A conceptual framework and empirical validation. International Journal of Electronic Commerce. Hakupäivä 9.9.2021. <https://koasas.kaist.ac.kr/bitstream/10203/5381/1/2001-118.pdf>

Jungk, Robert & Müller, Norbert R. 1987. Tulevaisuus Verstaat. Karkkila: Waskipaino.

Jylkäs, Titta, Kuure, Essi & Miettinen, Satu 2019. Service Design Creating Value for Industrial Corporates through AI Proofs of Concept. Proceedings of Academy for Design Innovation Management Conference, Research Perspectives in the Era of Transformation, London, UK, 620–628.

Jylkäs, Titta 2020. Shared Path. Service Design and Artificial Intelligence in Designing Human-Centered Digital Services. Acta electronica Universitatis Laponiensis 290. Lapin yliopisto, Väitöskirja. Hakupäivä 8.9.2021.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-337-227-6>

Jäppinen, Tuula & Sorsimo, Jussi 2011. Julkisten palvelujen käyttäjälähtöinen uudistaminen Helsingissä. Teoksessa Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen (toim. Satu Miettinen). Helsinki: Teknologiainfo Teknova, 98–103.

Kiljavan opisto. Humanistinen ammattikorkeakoulu 2002. Yhteisöllisyydestä. Perusteluja, tulkintoja, menetelmiä. Pori: Kehitys.

Koivisto, Mikko 2011. Palvelumuotoilun peruskäsitteet. Teoksessa Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen (toim. Satu Miettinen). Helsinki: Teknologiainfo Teknova, 42–59.

Koivisto, Mikko, Säynäjäkangas, Johanna, Forsberg, Sofia 2019. Palvelumuotoilun businesskirja. Liettua: Balto Print.

Koivula, Merja 2010. Lasten yhteisöllisyys ja yhteisöllinen oppiminen päiväkodissa. Jyväskylän yliopisto, väitöskirja. Hakupäivä 27.9.2021. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/23627/9789513938925.pdf>

Kotala, Jutta, Kolanen, Mira, Koivuniemi Marjukka, Kontturi-Paasikko, Liisa 2021. Arktiset Askeleet Tuotantosuunnitelma. Sisäinen lähde.

Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2020. Kielitoimiston sanakirja. Hakupäivä 22.1.2021. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/digitalisaatio>

Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy 2020b. Kielitoimiston sanakirja. Hakupäivä 3.9.2021. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/yhteisö>

Kämppe, Sami 2019. Mitä tapahtuu, kun fyysiset tilat muuttuvat vuorovaikutteisiksi mediaksi? Teoksessa Kulttuurituottajan uudet työvälineet. Katsauksia kulttuurin ja teknologian rajapinnoille. (toim. Pasi Toivainen). Helsinki: Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 43–52.

Lampinen, Mai-Stiina 2019. Yhteisöllisyys sosiaali- ja terveystoimen esimiesyhteisössä. Tampereen yliopisto, väitöskirja. Hakupäivä 27.9.2021. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1202-2>

Lipschultz, Jeremy 2020. Howard Rheingold: Virtual Community in 2020. Hakupäivä 20.4.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=EtP6txV-aJs>

Liveto 2021. Miksi virtuaalitapahtuman järjestäminen kannattaa? Kirjoittaja: nimi-merkki "Terhi". Hakupäivä 31.3.2021. <https://blog.liveto.io/blog/miksi-virtuaalitapahtuman-jarjestaminen-kannattaa>

Long Now Foundation 2018. Howard Rheingold on What Makes a Community a Community. Hakupäivä 20.4.2021. <https://www.youtube.com/watch?v=xvmoYKIkDaU>

Maaninka, Annika 2021. Virtuaalitapahtuman järjestäjän opas: näin järjestät onnistuneen virtuaalitapahtuman. Hakupäivä 31.3.2021. <https://www.virtuaalitapahtumat.fi/nain-jarjestat-virtuaalitapahtuman/>

Majala, Johanna & Hjulberg, Merja 2021. Harrastusten merkitys nuorten yhteisöllisyydelle. Lumen – Lapin ammattikorkeakoulun verkkolehti. Hakupäivä 22.4.2021. <https://www.lapinamk.fi/loader.aspx?id=cc1e514b-d638-4c35-8363-29680e3f91fc>

McMillan, David W. & Chavis, David M. 1986. Sense of Community: A Definition and Theory. Journal of Community Psychology, vol. 14.

Miettinen, Satu, Raulo, Miikka & Ruuska, Juha 2011. Johdanto. Teoksessa Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen (toim. Satu Miettinen). Helsinki: Teknologiainfo Teknova, 12–17.

Miettinen, Satu 2011. Palvelumuotoilu – yhteissuunnittelua, empatiaa ja osallistumista. Teoksessa Palvelumuotoilu – uusia menetelmiä käyttäjätiedon hankintaan ja hyödyntämiseen (toim. Satu Miettinen). Helsinki: Teknologiainfo Teknova, 20–41.

Miettinen, Satu & Kuure, Essi 2021. Johdatus palvelumuotoiluun, 3.2 Ihmislähtöisyys. Luento.

Olin, Laura 2019. Virtuaalinen Helsinki. Teoksessa Kulttuurituottajan uudet työvälineet. Katsauksia kulttuurin ja teknologian rajapinnoille. (toim. Pasi Toivainen). Helsinki: Humanistisen ammattikorkeakoulun julkaisuja, 75–79.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2021. Koronapandemian vaikutuksia kulttuurialalla 2020–2021. Raportti kyselyn vastauksista. Hakupäivä 27.9.2021. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162973/VN_2021_26.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Opinkirjo kehittämiskeskus 2021. Tutkimusetiikka ja tutkimusluvut. Hakupäivä 1.10.2021. <https://opinkirjo.fi/tutkimuksen-perusteet/tutkimusetiikka/>

Owalgroup 2021. Koronavirusepidemian vaikutukset toisen asteen koulutukseen. Hakupäivä 22.4.2021. https://owalgroup.com/wp-content/uploads/2021/03/Koronan-vaikutukset-toisen-asteen-koulutukseen_1603.pdf

Rheingold, Howard 1994. The virtual community. Great Britain: Clays Ltd, St Ives, plc.

Rubin, Anita 2004. Tulevaisuudentutkimus tiedonalana. TOPI – Tulevaisuudentutkimuksen oppimateriaalit. Tulevaisuusverstaas. Hakupäivä 20.9.2021. <https://tulevaisuus.fi/menetelmat/skenaariotyoskentelyn-sovelluksia/osallistavat-menetelmat/tulevaisuusverstaas/>

Rubin, Anita 2010. Tulevaisuusverstaas. Tulevaisuuspedagogia. Hakupäivä 20.9.2021. <https://docplayer.fi/50939191-Tulevaisuusverstaas-tulevaisuuspedagogia-anita-rubin.html>

Ryynänen, Sanna 2021. (Työ)yhteisöllisyyttä koronan aikaan. Hakupäivä 22.4.2021. <https://blogi.eoppimispalvelut.fi/lumenlehti/2021/02/02/tyoyhteisollisyytta-koronan-aikaan/>

Saaranen-Kauppinen, Anita & Puusniekka, Anna 2009. Menetelmäopetuksen tietovaranto KvaliMOTV -kvalitatiivisten menetelmien verkko-oppikirja. Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto: Tampereen yliopisto.

Sanders, Elizabeth B. N. & Stappers, Pieter Jan 2008. Co-creation and the new landscapes of design. Hakupäivä 20.9.2021. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15710880701875068>

Sorjanen, Kati 2021. Virtuaalitapahtumaopas – 10 vinkkiä vaikuttavaan virtuaalitapahtumaan. Hakupäivä 31.3.2021. <https://www.tapahtumantekijat.fi/fi/blog/virtuaalitapahtuma?hsCtaTracking=9f99fbce-bd60-42c5-9e64-1826385c9d54%7C14060352-0d1b-48ee-b369-77d95d931a56>

Stickdorn, Marc & Schneider, Jakob 2011. This is service design thinking. Basics, tools, cases. Hoboken: John Wiley & Sons.

Terveystieteiden tutkimuskeskus 2021. Osallisuushankkeiden toiminta korona-aajan poikkeusoloissa. Hakupäivä 27.9.2021. <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen/heikoimmassa-asetetussa-olevien-osallisuus/ajankohtaista/osallisuushankkeiden-toiminta-korona-aajan-poikkeusoloissa>

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuominen, Ismo 2021. EHDOTUS VALTIONEUVOSTON ASETUKSEKSI RAVITSEMISLIIKKEIDEN TOIMINNAN VÄLIAIKAISESTA RAJOITTAMISESTA TARTUNTATAUDIN LEVIÄMISEN ESTÄMISEKSI ANNETUN ASETUKSEN 4 JA 5 §:N MUUTTAMISESTA. Hakupäivä 29.3.2021. https://valtioneuvosto.fi/documents/1271139/64559154/9.3.2021_Muistio_VNA+ravintoloiden+rajoitukset.pdf/1c04dfb3-0569-673d-6659-a1c277028a3f/9.3.2021_Muistio_VNA+ravintoloiden+rajoitukset.pdf?t=1615387600670

Varma tutkimustoiminta 2021. Koronan vaikutukset työelämään ja työkykyyn. Kyselyn tulokset. Hakupäivä 22.4.2021. <https://www.varma.fi/contentassets/adbd99ed59224a58a62328e0b7c9e0cb/asiakaskysely-koronan-vaikutukset-tyon-tekemiseen-ja-tyokykyyn.pdf>

ENSIMMÄISEN VAIHEEN HAASTATTELUKYSYMYKSET VUODEN 2020 EARKTISTEN OSALLISTUJILLE

LIITE 1

1. Mihin kaikkeen osallistuit eArktisissa syyskuussa 2020?
2. Mistä ja kenen kanssa osallistuit tapahtumaan?
3. Koitko olevasi osa tapahtumaa pelkkänä katsojana, aktiivisena osallistujana vai molemmissa rooleissa?
4. Käytitkö kameraa päällä viikonlopun aikana? Jos käytit/et käyttänyt niin minkä vuoksi?
5. Olitko yhteydessä eArktisten henkilökuntaan etälähetysten aikana? Jos olit/et ollut niin miksi?
6. Olitko yhteydessä muihin tapahtumaan osallistuvien kanssa? Miten ja missä tilanteessa?
7. Mikä olisi saanut sinut ottamaan enemmän yhteyttä muihin osallistujiin/henkilökuntaan?
8. Mikä oheisohjelmista oli sinulle mieluisin (tanssityöpajat, disco, tanssileikit, taiteilijavieraan työpaja, yllätysvieras)? Miksi?
9. Mikä oheisohjelmista oli vähiten mieluisin? Miksi?
10. Oliko ohjelmaa tarpeeksi, liian vähän tai liian paljon? Miksi?
11. Millaisina koit viikonlopun aktiviteetit?
12. Onko ohjelman yhteisöllisyys eArktisissa sinulle tärkeää? Miksi?
13. Millaista oheisohjelmaa toivoisit seuraavaan eArktiseen, jos vain taivas olisi mielikuvituksen rajana?
14. Onko sinulla jotain toiveita tai kehitysehdotuksia eArktisiin liittyen?

Vain koreografeille suunnatut kysymykset:

15. Millä tavalla eArktisiin osallistuminen vaikutti sinun työmäärääsi? Koitko, että tapahtumaan osallistuminen oli helppoa? Helpottuiko se vai aiheutiko se lisätöitä? Millaisia ajatuksia virtuaaliseen tanssitapahtumaan osallistuminen herätti sinussa?
16. Jos järjestettäisiin täysin uusi tanssitapahtuma, joka olisi alusta lähtien kokonaan virtuaalinen niin osallistuisitko tapahtumaan? Mitä vaatisi, että osallistuisit sellaiseen tapahtumaan?

1. Mitä mielikuvia sinulle herää eArktisista –virtuaalisesta tanssikatselmuksesta, jossa kaikki ajanvietteohjelma järjestetään netin välityksellä?
2. Mitä odotuksia sinulla on tulevasta eArktisesta?
3. Haluaisitko osallistua tapahtumaan, joka on pelkästään virtuaalinen? Miksi?
4. Haluaisitko viettää aikaa muiden tapahtumaan osallistuvien kanssa netin välityksellä?
5. Uskaltaisitko laittaa kameran tai mikrofonin päälle osallistujien ajanvietteohjelman aikana?
6. Jos et uskaltais niin mitä pitäisi tehdä, jotta uskaltaisit laittaa kameran päälle tai puhua muille osallistujille?
7. Jos uskallat niin mitkä tekijät vaikuttavat sinulla siihen?
8. Haluaisitko osallistua yhteisölliseen ohjelmaan, jossa sinut jaettaisiin pienen ryhmään muiden osallistujien kanssa tehtävän tekoa varten? Miksi?
9. Millaista oheisohjelmaa toivoisit seuraavaan eArktiseen, jos vain taivas olisi mielikuvituksen rajana?
10. Onko sinulla jotain toiveita tai ajatuksia eArktisiin liittyen?

Vain koreografeille suunnatut kysymykset:

11. Millaisia ajatuksia virtuaaliseen tanssitapahtumaan osallistuminen herättää sinussa esim. työmääräsi osalta?
12. Haluaisitko osallistua tanssitapahtumaan, jonka kaikki ohjelma (katselemukset, ajanvietteohjelma, seminaari) virtuaalista? Miksi?
13. Kuinka paljon ohjelmaa viikonlopun aikana olisi hyvä järjestää?

**TOISEN VAIHEEN HAASTATTELUKYSYMYKSET
VUODEN 2021 EARKTISTEN OSALLISTUJILLE**

LIITE 3

1. Mihin kaikkeen osallistuit eArktisissa maaliskuussa 2021?
2. Mistä ja kenen kanssa osallistuit tapahtumaan?
3. Koitko olevasi osa tapahtumaa pelkkänä katsojana, aktiivisena osallistujana vai molemmissa rooleissa?
4. Käytitkö kameraa tai mikrofonia päällä viikonlopun aikana? Jos käytit/et käyttänyt niin minkä vuoksi?
5. Miten ja missä tilanteessa olit yhteydessä muihin osallistujiin tapahtuman aikana (oman ryhmän jäsenet, muut osallistujat, eArktisten henkilökunta, vierailijat)?
6. Mikä olisi saanut sinut ottamaan enemmän yhteyttä muihin osallistujiin/henkilökuntaan?
7. Millaisina koit viikonlopun aktiviteetit?
8. Minkälaisena koit tapahtuman kokonaisuutena?
9. Haluaisitko myös tulevaisuudessa osallistua täysin uuteen virtuaaliseen tapahtumaan, joka järjestettäisiin olemassa olevien tapahtumien lisäksi, ja siten ei korvaisi olemassa olevia tapahtumia?
10. Tunsitko olevasi osa yhteisöä eArktisten aikana? Miksi?
11. Mitkä tekijät sinun mielestäsi rakensivat yhteisöllisyyttä eArktisissa?
12. Mikä oheisohjelmista oli sinulle mieluisin?
13. Mikä oheisohjelmista oli vähiten mieluisin? Miksi?
14. Oliko ohjelmaa tarpeeksi, liian vähän tai liian paljon? Miksi?
15. Millaista oheisohjelmaa toivoisit seuraavaan eArktiseen, jos vain taivas olisi mielikuvituksen rajana?
16. Onko sinulla jotain toiveita, kehitysehdotuksia tai ajatuksia eArktisiin liittyen?

Vain koreografeille suunnatut kysymykset:

17. Millä tavalla eArktisiin osallistuminen vaikutti sinun työmäärääsi? Helpotui se vai aiheuttiko se lisätöitä? Millaisia ajatuksia virtuaaliseen tanssi-tapahtumaan osallistuminen herätti sinussa?
18. Miten eArktiset oli mielestäsi järjestetty? Olivatko ohjeistukset riittäviä? Koitko, että tapahtumaan osallistuminen oli helppoa?

Ajanviete	Iltadisco	Tanssityöpajat	Luennot ja seminaarit
Ryhmässä esittäytyminen muille osallistujille	Tanssileikkejä	Ulkomaalaisen opettajan vetämä tunti	Tanssin historia -luento
Koodikieli, joka pitäisi ratkaista yhdessä muiden kanssa	Ravikisa-leikki	Suomen mittakaavassa suuri guru pitäisi tunnin	Interaktiivinen luento, jossa vaaditaan osallistumista
Tanssiloru, johon tehdään oma koreografia	Limbo	Oman työpajan pitäminen muille osallistujille	Tanssialan opinnoista informaatiota
Kotitreeni- tai liikkuvuushaasteita	Jos voi osallistua ryhmässä, niin ohjeet iltadiscoon osallistumiselle (esim. tarvittavat välineet)	Koreografia, joka kaikkien pitäisi opetella	Ulkomailla opiskelevien/opiskelleiden tanssijoiden haastatteluita
Rikkinäinen puhe- lin tanssimalla	All styles -battle	Nykytanssin latiatekniikka	Ammattitanssijan henkilöhaastattelu
Tietovisa, jonka voisi tehdä ryhmän kanssa	Tapahtuman puolesta ryhmille lähetettäisiin valotikut ja kasvoglittersetit iltadiscoa varten	Akrobatia	Koreografihaastattelu, jossa hän kertoisi esityksensä rakentamisprosessista
Positiivisen palautteen seinä	Vieraileva tanssinopettaa voisi ilmestyä discoon	TikTok-työpaja	Etätanssinopettamisesta ja sen käytännöistä kokemustietoa
Bändihaastattelu		Koreografiatyöpaja	Koreografiakoulutus
Oululaisen tanssija taidekulttuurin esittelyä		Työpaja jostain pienestä tanssila- jista	Kehonhuoltoluento esim. fysioterapeutin pitämänä
Jorma Uotisen ta- paaminen		Kontakti-improvi- saatio	Useita tanssijan hy- vinvointiluentoja (ra- vinto, lepo, harjoitte- lun määrä jne.)
Tanssileikkejä, jotta pääsisi tutus- tumaan muihin ih- misiin niiden avulla		Improvisaatio	Esiintymisjännitys- luento

Breakout Room-sien hyödyntäminen keskusteluun		Opettajille suunnattu toiminnallinen tunti, jossa saa liikkua. Esim. yhteisen koreografian luominen, jota voi käyttää omassa työssään	Nuorten pahoinvointi ja miten siihen voisi tanssiharrastuksen kautta vaikuttaa positiivisesti
Raati- ja kaverikokoukset		Katutanssi	Musikaalit, ammattilaisten haastatteluita
Osallistujien suosikin äänestys, johon annetaan arviointihjeistus		Korkkaritanssi	Koreografien oma luento esim. arvioinnista tai koreografiasta prosessissa
KiddieJam-hahmojen hyödyntäminen		Twerkki	
Yhteisen koreografian luominen muiden osallistujien kanssa		Menevän musan show- ja jazztunti	
Tunnetilojen hyödyntäminen tanssissa		Steppi	
Ammattitanssijoiden extraesitys, vain osallistujille tarkoitettu		Vieraileva ammattiohjeuttaja, joka taitaa etäopettamisen hyvin	
Ystävyyskoulun / tapahtuman ulko- ja sisätiloissa, johon voisi olla yhteydessä			
Koreografeille oma jutteluhetki			